MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any V. Núm. 256 - Barcelona, dijous, 28 desembre de 1933

s'associa al dol general per la mort de Francesc Macià, President de la Generalitat de Catalunya

Francesc Macià

el seu caràcter i la seva força

En desaparèixer el President Macià, Catalunya sent que perd un polític diferent dels altres polítics. La polseguera de comentaris que la seva mort ha suscitat arreu d'Espanya i de l'estranger demostren clarament que fou una persona de prou caràcter per deixar un rastre pertot on passà. I és evident, per a tots els comentaristes, propicis i adversos, que la figura de Francesc Macià ofereix unes característiques especials que la faran

Esperant que passi el seguici fúnebre

digna d'estudi per als futurs historiadors de la lluita de Catalunya per les seves llibertats i no menys per als que escriguin sobre la implantació i consolidació de la República Espanyola.

Per a nosaltres l'anàlisi és molt més difícil del que serà per a ells. Judicar serenament no pertany pas a aquestes hores. Amb tot això, sense voler exhaurir la matèria, ens sembla que hi ha alguns extrems prou clars perquè puguem arriscar una modesta teoria sobre la figura i el caràcter del President suara traspassat que Catalunya plora. Les línies d'aquesta teoria són prou generals per no tocar el punt neuràlgic d'algun detall d'aquests que són propietat exclusiva de la posteritat, la qual sap reivindicar gelosament les seves prerrogatives, punint amb tota mena d'equivocacions els que gosen ficar-se dins la zona prohibida.

D'aquests fets indubtables i generals que ens proposem d'assenyalar, el primer de tots és que Macià dins la turba de revolucionaris i reformadors que es movien abans de l'adveniment de la República i àdhuc després, era l'únic que manipulava una cosa real. En veritat no es mogué mai de la idea de Catalunya; és a dir, d'un poble existent, amb història composta de present, passat i futur i amb homes de carn i ossos. Fins i tot quan féu política de cara al poble és que s'adonà que l'única massa de combat disponible a Catalunya era la gent senzilla, tractada de manera paternal i absent de caòries. Era impermeable a ideologies buides o ventureres que tant solen apassionar per Espanya entre la gent revolucionària. Fou Macià un revolucionari sense teories, i, probablement sense proposar-s'ho, l'únic dels revolucionaris que tocava de peus a terra i que representava una força de debò. No s'erra, doncs, Charles Maurras, quan afirma que sense ell que projectà l'enorme força que és Catalunya contra el règim, potser Alfons XIII encara residiria al palau de la plaça d'Orient. En canvi, no té raó en la resta del comentari fantàstic i mal girbat que, amb motiu de la mort del President, escriu a *L'Action Française*.

Aquesta posició pràctica i realística donà com a conseqüència, entre altres coses, l'agregació de grans masses obreres al moviment catalanista. El catalanisme de dreta que fins l'any 1923 dominà dins Catalunya, no les hauria pogut integrar perquè no sabia quin paper encomanar-les. Macià, predicant-los un sentiment catalanista, els assenyalà un deure, una tasca i, naturalment, unes possibilitats d'acció i d'entusiasme.

Un altre fet objectiu del caràcter de Francesc Macià és el no desmaiar davant l'allunyament de l'èxit. Si les circumstàncies s'haguessin donat d'altra manera, hauria fracassat sense desistir en la seva tenacitat. I és que intuïa que la primera cosa que calia a Catalunya, per a obtenir que fos una força política eficaç, era un cert clima sentimental dintre les ànimes. La resta vindria sola. Ho faria ell, o entre tots plegats, però pel damunt de tots, ell. Aquesta obstinació de moment semblà una follia a tots els polítics normals, que són gent que compleix la missió, segons com es miri més complicada, però menys puixant, de mirar per la política de cada dia i per l'èxit de l'endemà. Dins aquesta política, quan Macià hagué de descendir-hi donà un rendiment molt inferior al que donà dins l'altra, més esbarjosa, sintètica i feta per a ell.

Macià, en suma i sense discutir el lloc que li pertoca, no hi ha dubte que, per atzar o per mèrit, va pertànyer a la classe dels polítics que preparen la construcció de pobles. A Catalunya, Prat de la Riba, home més pràctic, però no tan suggestionador, el precedeix amb un caràcter antagònic, però amb certes semblances. Qui el seguirà? Fa de mal dir. Quan cau un home-símbol, s'ha d'esperar pacientment que en surti un altre; mentrestant s'ha de conservar el seu esforç i evitar que es perdin les posicions guanyades, tot i procedint a certes feines de detall que han restat enlaire durant els moments de l'allau sentimental dels pobles.

I, certament, conservar les adquisicions obtingudes per a la pàtria en l'hora sentimental de Macià i arrodonir-les d'una manera intelligent no és pas una feina petita. L'autonomia, ell va obrir-la. Coratjosament precedí el nostre poble pels camins de l'alliberança i plantà la bandera molt endavant. Ara és l'hora de bastir al voltant de l'avançada i de consolidar la nova força naixent creada a l'entorn del gran català que ara reposa després d'haver presidit la victòria de tot el poble que el tingué com a estendard i símbol.

De Dijous — a Dijous

*No ha estat pas aquest un Nadal de total felicitat. Si en el de l'any passat ens havíem de plànyer de l'incendi d'*El Siglo, *que feia desaparèixer un establiment consubstancial al barcelonisme i sumia en el desenfeinament centenars d'empleats i obrers, el Nadal d'enguany ha vingut marcat així mateix per esdeveniments dolorosos. Sobretot per a nosaltres, catalans, que amb la mort del primer president de la Generalitat de Catalunya experimentàvem una pèrdua sentida per tots els estaments.*

I fora d'aquí, en terres de França, tenia lloc, la nit de Nadal, una de les catàstrofes ferroviàries més espantoses que s'hagin registrat mai. Els diaris n'han parlat prou i no som nosaltres — ni aquest és el lloc escaient per a fer-ho — els que hem de donar detalls del tràgic esdeveniment, seguit, ens pensem, per tothom amb aquell interès habitual en casos així.

El nostre lleuger comentari no va per aquest cantó.

Suposem que en un diari o altre dels que hagin dedicat, ultra un bon espai a la ressenya del fet, algunes ratlles de comentari a aquesta imponent catàstrofe ferroviària, no deu haver mancat aquella fraseologia, banalíssima de tan gastada, sobre les víctimes del progrés, l'elevat cost de la velocitat tan afeccionada per la gent moderna, etc. I segurament encara més que pels diaris, en els comentaris parlats algú haurà enyorat el bon vell temps de les diligències i blasmat l'edat contemporània, els progressos de la qual són aconseguits a costa de tantes víctimes i que després serveixen per a fer-ne moltes més. I aquesta comparació un si és no és enyorosa anirà acompanyada d'aquelles consideracions habituals, que la gent d'abans no coneixien la higiene i vivien al més sovint en cofurnes espantoses, i malgrat això tenien més salut i vivien més anys, etc., etc.

Doncs bé; sense ésser un fanàtic incondicional de l'edat moderna, caldria arreconar per sempre més aquesta mena de consideracions que encara corren com articles de fe i que ben poques persones, relativament, saben del cert que són mentida de cap a peus. Cal fer córrer, perquè és veritat, que malgrat les catàstrofes i les guerres, hi ha modernament una mortalitat menys elevada que en temps antics, i que, així mateix, la mitjana de la duració de la vida s'ha allargat considerablement, gràcies a la higiene i a la baixa de la mortalitat infantil.

Però, per més que es digui, per més que es faci, encara sentirem repetir aquells tòpics falsos anys i anys, perquè res no té una vida més llarga i pròspera que els tòpics.—T.

MIRADOR

desitja un bon any nou als seus lectors

MIRADOR INDISCRET

Als nostres lectors

Les intangibles festes recents, coincidint amb els dies de preparació de MIRADOR, circumstància a la qual s'ha afegit la dolorosíssima de la mort de l'Honorable President de la Generalitat de Catalunya, han provocat un retard en la confecció del present número, que es tradueix, naturalment, en un altre retard, per bé que lleu, en l'aparició.

Esperem que els nostres amics, fent-se càrrec de les circumstàncies, sabran disculpar-nos-en.

Rifa, no; rifada

Ha circulat la notícia que els grans pintors i grans amics nostres Joan Serra i Alfred Sisquella havien estat afortunats, en quantitats que ningú no precisava de la mateixa manera, en la passada loteria de Nadal. Acabava de donar versemblança al fet, la circumstància que Sisquella resideixi a Sitges, on, com és sabut, bona part de la població ha resultat afavorida.

Podem desmentir rodonament el fet. Ni Serra ni Sisquella no han tret la rifa. El que ha passat és que Serra, cansat que uns quants collegues, per xafarderia i enveja combinades, comentessin massa sovint les seves vendes de quadros i les de Sisquella, decidí fer-los passar una mala estona més amb una mala notícia per a tot envejós.

Tot s'arreplega

I ara que hem parlat de la rifa a Sitges. Un dels afavorits és un auxiliar de carter que aquests dies anava per les cases presentant la dècima i esperant la corresponent propineta.

Quan ja l'havia embutxacada, afegia:

—No passaré males festes, sap? He tret quinze mil pessetes a la rifa.

Una resposta

Heus ací una resposta irònica que no estranyaríem que s'hagués repetit...

Enguany, emparant-se en la crisi, són diverses les empreses que han suprimit la paga doble i les estrenes nadalenques.

Un *groom*, en felicitar el seu principal la vigília de Nadal, rep un «gràcies» tan amable com terminant, en lloc de la propina.

El noi, desenganyat, diu maliciosament:

—Ah, sí! Ja no me'n recordava que la F. A. I. va decretar la supressió de la moneda.

"Quid pro quo"

El tràgic accident ferroviari de Lagny ens ha fet recordar que, pels volts d'aquestes mateixes festes, ja fa anys, n'hi hagué un, ni de molt tan important, prop d'Alcoi. *El Mercantil Valenciano* hi trameté tot seguit un enviat especial, que arribà de nit a un poble on no coneixia ningú. Però era home decidit i s'encaminà tot seguit al domicili de l'alcalde, on digué, a la minyona que l'obrí:

—Faci el favor de donar això al senyor — i allargà una targeta que deia: *Fulano de Tal. Redactor de «El Mercantil Valenciano»*.

Al cap de brevíssima estona, la minyona tornà i donà un duro al sorprès periodista.

—...?

—A tothom donem igual. Es ordre del senyor.

Les coses a mida

Fages de Climent, que concorria al Premi Crexells amb el seu *Climent*, estava una mica neguitós, els dies precedents al veredicte del jurat.

—Em temo — deia — que Soldevila s'emportarà el premi. El jurat diu que el meu llibre no és cap novella, i és veritat. Realment — conclòia —, a Catalunya fa falta instituir un premi de biografia.

El tercer en discòrdia

La nova d'haver estat atorgat a Albert Piera el Premi Ignasi Iglésies, va caure com una bomba. S'havia parlat de sorpreses, però ningú no pensava en aquesta.

El nom d'Albert Piera no s'havia cotitzat gens. En canvi, fins a darrera hora varen sonar, com a finalistes, els de Joan Mínguez i Joan Vidal Jové. També existien probabilitats a favor de Xavier Benguerel, i àdhuc alguna a favor de Guillem Colom, però, com hem dit, els dos grans favorits eren En Mínguez i En Vidal Jové.

Què va passar? Segons referències que han arribat fins a nosaltres, els membres del Jurat que sostenien la candidatura Mínguez i els que propugnaven per la d'En Vidal Jové, no acabaven de posar-se d'acord. Aleshores, sorgí la candidatura Albert Piera.

Com que els partidaris d'En Mínguez preferiren que sortís En Piera a donar la raó als que sostenien En Vidal Jové, i com que aquests passaren també per En Piera abans que triomfés En Mínguez, l'Albert Piera se n'endugué el Premi.

Un desconegut

Tothom va afanyar-se a saber, aquell vespre, qui podia ésser Albert Piera.

—Faria molt bonic que fos un inèdit — digué Ventura Gassol.

—Jo crec que deu tractar-se de Nicolau Maria Rubió — observà un membre del Jurat.

Es llançaren altres noms a l'atzar...

—I si fos Ramon Vinyes? — preguntà algú.

—Això sí que ens f... — contestaren tres o quatre veus a l'únisson.

L'endemà, *La Publicitat* es trencava el cap a propòsit de la persona d'Albert Piera i *El Matí* escrivia, poc més o menys, que era un nom totalment desconegut.

Doncs, bé: Albert Piera a més d'ésser un vell subscriptor de *La Publicitat* i un entusiasta militant d'Acció Catalana, és amic íntim i veí d'En J. V. Foix, redactor de la secció de lletres de *La Publicitat*.

Pel que fa referència a *El Matí*, el redactor en cap de l'esmentat diari, senyor Pau Romeva, havia estat una de les tres comptades persones que havien llegit l'obra premiada.

Qui té raó?

En parlar d'*Els Homes forts*, l'obra que va guanyar el Premi Ignasi Iglésies, alguns membres del Jurat en varen elogiar, en converses particulars, la teatralitat i els caràcters.

En ésser-li reportats aquests elogis, l'Albert Piera exclamà:

—Veieu el que són les coses! A Romea em refusaren aquesta comèdia perquè, segons l'empresa, ni tenia caràcters ni era teatral.

Esperem l'estrena d'*Els Homes forts* per saber qui té raó: si l'empresa del Romea o bé el Jurat del Premi Ignasi Iglésies.

Reivindicació de l'opereta

L'endemà d'ésser-li atorgat el Premi a l'Albert Piera, un periodista féu a aquest un interviu.

—Mai, mai, no havia escrit per al teatre? —inquirí el periodista.

—Li seré franc — va contestar En Piera —. Ultra un sainet, que penso refer, tinc escrit el llibre d'una opereta. Però això de l'opereta no ho posi.

—Per què no?

—Perquè, francament, sembla que una opereta no sigui una cosa prou seriosa.

—Qui li ha dit? Sacha Guitry és el primer autor francès i acaba d'estrenar-ne una. Max Reinhardt ha publicat fa quatre dies un article afirmant que l'opereta és el gènere teatral per excel·lència...

—Bé, doncs; ja ho pot posar.

Possible il·lusió

A les oficines de Premsa de la Generalitat, hi hagué, dimarts al vespre, un gros rebombori a causa que tothom es creia amb dret de posseir un passi de lliure circulació per als actes de l'enterrament del President Macià.

Una de les persones que més insistia perquè li fos lliurat un passi, era En Miquel Josep, secretari del Comitè del Cinema. Allegava que havia d'acompanyar els operadors cinematogràfics de la casa Fox.

—Són gent que ha vingut de fora i que no coneixen ningú. Jo he d'anar amb ells per dir-los: Aquest és el President de la República, aquest altre és el ministre de Marina...

—Res, que no us dono el passi! — va interrompre En Vilà, cap de les Oficines.

—Feu-vos càrrec del que us he dit, Vilà!

—Me'n faig càrrec.

I afegí amb sorna:

—No us dono el passi perquè em farà illusió que potser em prenguin pel senyor Alcalá-Zamora.

Piquiponiana

Corre una mà de corredors de llibres que esparvera. L'altre dia, un d'aquests, anà a visitar el senyor Joan Pich i Pon per tal de vendre-li el *Diccionari General de la Llengua Catalana*, encara que fos a terminis.

Però el senyor Pich no accedia. Allegava que el volum era poc pràctic.

—Poc pràctic?—preguntà estranyat el corredor.

—Sí, home—féu l'illustre propietari de *La Noche* i del Màrius Aguilar—. Hi trobo a faltar l'índex.

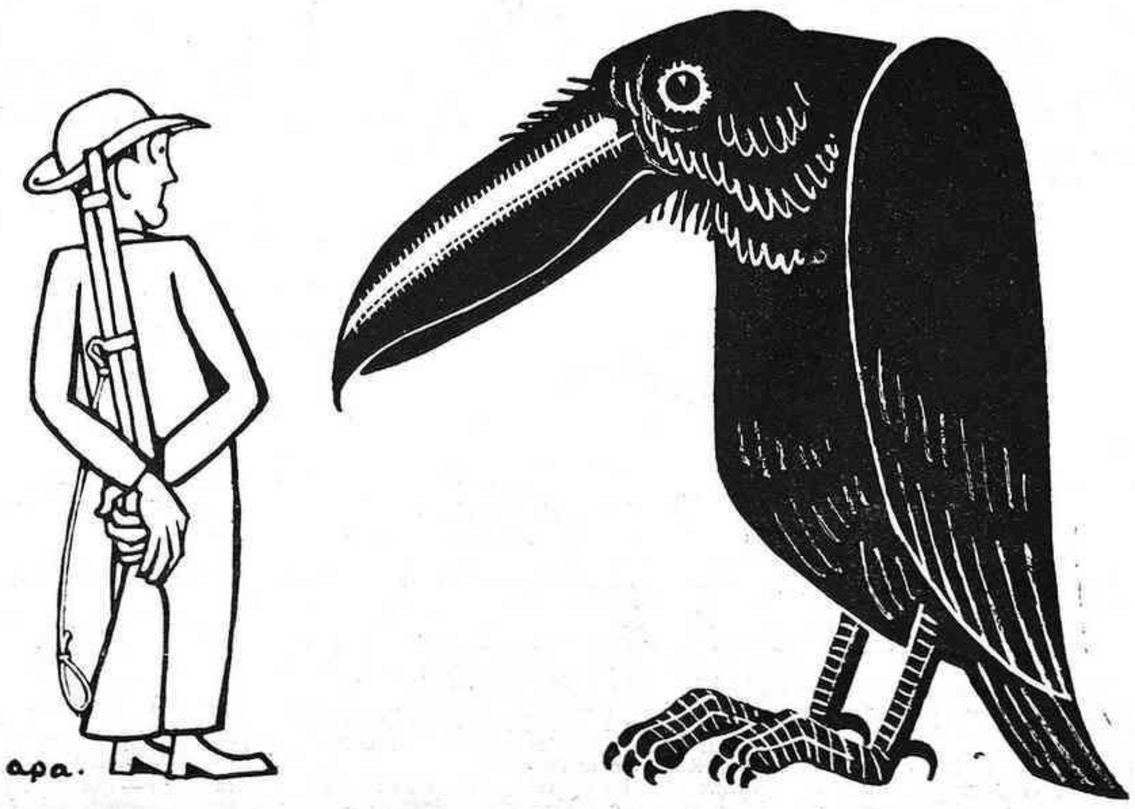

ELS CORBS

—I bé... any nou, vida nova.
—Vidassa nova.

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES BALEARS DESENCALMADES (*)

Dos mons de costat que no es penetren mai

La Societat. Aquest concepte que arreu s'acostuma a posar en singular, parlant de Mallorca potser no fóra excessiu de posar-lo en plural: les Societats. Perquè a Mallorca n'hi ha, n'hi ha hagut sempre, dues. Abans, la dels xuetes i la dels que no ho eren.

No caurem en la falla de parlar d'aquesta divergència ancestral. S'ha fet prou bé. Avui aquesta separació, per bé que encara existeix, ja no és massa definida. Algunes reminiscències, i prou. Ara ja no importa tant com abans ésser d'origen jueu o no ésser-ne.

La vella Mallorca, en la qual, gràcies al seu aïllament, ha pogut perdurar quasi fins avui l'esperit de cents anys enrera, s'ha trobat que de cop i volta li queia al damunt un dels nuclis més antitradicionals, més del dia, del món. No es podia cercar en tot l'occident europeu una societat més arcaica i tancada dintre ella mateixa, i, igualment, endebades hauria estat cercar un element més antagònic i diferent que el que representa l'onada estrangera que s'hi ha aplegat.

Vides paralleles, societats paralleles; però en el sentit que marxen de costat sense trobar-se, quasi sense mirar-se, sense convergir. I així fins a l'infinit.

Aquest paral·lelisme és, certament, un tema de grans possibilitats. Fora d'un metge palmesà, no ha estat tocat per cap novel·lista ni per cap assagista. I això que el mateix donaria per a una novella com per a un assaig moral.

—Ja et dic jo que això des *turismo*... — (és de doldre que a Mallorca tendeixin a dir en castellà totes les paraules més o menys noves). Amb aquesta frase, moltes senyores de Palma signifiquen que d'una cosa determinada, per més condemnable que sigui, ja no cal emetre'n judici. Es l'únic comentari que es dedica a fets que pertanyen al món del costat, al món dels estrangers i turistes. Ni parlar-ne!

La invasió anglesa als hotels

Com s'ha canviat! Abans, hom posava el crit al cel quan veia un vestit o un fet poc conforme amb els usos establerts. Ara ni les senyores més exigents gairebé se n'ocupen ni se'n preocupen.

Per què? Per dues raons. En primer terme, a Mallorca, tothom en absolut està perfectament convençut que el turisme és un benifet plogut del cel; avui la desaparició del turisme equivaldria a una catàstrofe. La veritat, a aquest preu bé es poden ignorar moltes coses.

En segon terme, d'una manera impensada s'ha trobat la senzilla solució de veure sense mirar. Hom contempla certs exemplars de turistes exactament com si no pertanyessin al gremi dels humans, o, almenys, com si fossin exemplars d'una raça d'un altre color. S'esveraria cap ànima per innocent que fos de veure una tribu de negres en estat natural? Amb la mateixa indiferència, doncs, les senyores mallorquines veuen una nordamericana amb un slip i una altra petita peça suplementària col·locada un pam més amunt.

NUESES ESTÀTIQUES I NUESES DINÀMIQUES

Poc després de la mort de don Antonio Maura, a Palma decidiren aixecar un monument al seu fill ilustre. En el projecte del monument, una figura femenina, la Veritat, nua, en actitud de coronar de llorer la testa amb tupè de don Antonio.

El projecte va haver-se de modificar. Un clam unànime de totes les senyores palmesanes es va aixecar contra la nuesa d'aquella futura Veritat. L'escultor la va haver de vestir. Avui, la Veritat estàtica aguanta la corona sobre el cap de l'expresident del Consell amb un vestit que li arriba fins als peus. Mentrestant, per dessota on la Veritat s'eternitza púdicament i honestament, passen no estàtues de pedra, sinó carn de veritat, colorida, colrada, dinàmica i les seves nueses són quasi tan veritables com les que abans mostrava l'estàtua. L'any passat, unes mosses (semblantment a un francès detingut mentre feia una volta en bicicleta, abillat amb vestit de bany) foren apressades davant de l'Ajuntament baixant d'un auto amb un parell de mocadors cada una distribuïts estratègicament pel cos, com a tota vestidura.

CONTRASTOS A LA PLATJA I A LA CIUTAT

Fa algunes temporades, en una platja allunyada de la capital vaig veure com unes senyores del país induïen autoritàriament llurs atlots a anar a abordar unes alemanyes que hi havia a la vora i obligar-les a posar-se un vestit de bany com cal.

—Si no ho fan no ens banyarem — deien les bones senyores —. O elles o nosaltres — i acompanyaren la frase amb un gest teatral.

Ben cert, fóra difícil reveure avui aquesta escena. En canvi, suposo que es deu repetir més d'una vegada aquesta altra recentment presenciada i que pel seu contrast no té preu: Quatre metres a trenc d'onada, a la badia d'Alcúdia, l'un al costat de l'altre, hi havia dos grups. El primer, d'estrangeres ajaçades a la sorra amb mallots succintes, posicions no massa correctes i conversa — en francès — poc respectuosa. El segon grup estava compost de cinc senyores — llurs infants jugant al voltant — vestides totalment i assegudes en cadires. Conversaven pausadament. Una d'elles deia:

—Idò, jo estic millor. Es cert que vostè té Sant Francesc a cinc minuts, però jo, amb el canvi de pis, hi he guanyat. No tinc ni necessitat de travessar el carrer per anar a Sant Joan. Doblego la casa del costat i ja hi sóc. Filla, és una comoditat que no me'n sé avenir.

Encara descobriu més contrastos a ciutat; un a cada pas. Aquestes diguem-ne topades morals fan un gran efecte al barri antic:

La senyora que baixa les escales del seu pati magnificent per a fer l'única sortida del dia: se'n va a missa. Els seus alts borseguís, on hi ha una tirallonga de botons com a les sotanes, ressonen acompasadament escales avall. Arriba al pati i es troba amb un grup de desaprensius xerrant en qualsevol idioma estranger allí al mig i retratant-se de bracet al costat del brocal del pou, lluint un abillament tan sumaríssim que a penes mereix aquest nom.

Al mig del carrer, és la velleta que, rosari en mà i cadira de tisora penjada al braç, se'n va adalerada al trisagi, la que s'ha d'apartar cuita-corrents per deixar pas a un grup que marxa rabent a fer-se visar el passaport al consulat britànic, enclavat al cor del barri antic, al carrer de la Portella.

RIVALITATS MÉS O MENYS AMOROSES

La vella que s'aparta i deixa passar! «Deixar fer, deixar passar, el món anirà igual.» Sense saber-ho, tota la gent senzilla de Mallorca coincideix en el seu procedir amb l'economista Quesnay.

En canvi, en la societat rica, la que fa allò que s'anomena vida de societat o de relació, la dualitat social de què parlem es converteix sovint en rivalitat. On i com s'estableix?

Tot passejant pel Born, no es veu cap estranger barrejat amb la flor i nata palmesana. Però, en canvi, entre els grups d'estrangers es comencen a veure força xicots mallorquins.

Ací hi ha el nus de la qüestió. Els xicots joves comencen a passar-se a l'altre camp. El *sex appeal* d'importació els atreu i els atlots palmesans aprenen l'anglès com uns desesperats. Tot el dia van amb l'*English Method* sota el braç. N'hi ha que ja fa algun temps que el parlen, els seus companys veuen els seus èxits i se'n van corrents a una acadèmia d'idiomes tot reflexionant: «Si ells tenen iguals qualitats, he de tenir jo menys èxits?»

El xicot que ocupa un seient al Bar Formentor — un dels llocs de reunió de la colònia estrangera — a l'hora del cocktail es cenyeix una corona que li valdrà molta admiració i enveja.

—Te vaig veure com li donaves una besada dins es cotxo! Batua Sineu, i quina vida!

L'aludit, amb un gest d'espatlles, fa com qui treu importància al fet. Res, aquest xicot farà adeptes! S'endevina fàcilment. Algun que altre editorialista de diari palmesà també se n'ha adonat i ha escrit dues columnes remarcant el perill de contagi i donant regles d'asèpsia i antisèpsia moral.

Ja és tard, ja és tard per posar-hi remei. Aquesta sensació d'haver fet tard també la tenen les noies del país, que no poden retenir llurs probables festejadors i es dolen així:

—No sé què hi veuen en aquestes noies de cabell platinat i cigarret als llavis; el gosset llanut que porten és més distingit que elles.

Tota consideració és endebades: els fets són els fets, i els xicots es decanten a aquestes beutats picants i exòtiques.

EL CAS DEL CÍRCULO MALLORQUÍN

Hi ha un fet fortament representatiu del nou estat de coses que s'està congriant a l'illa: és la trajectòria descrita pel primmirat Círculo Mallorquín.

Els trespols d'aquesta vetusta casa que eixoplugaren tant de temps les reunions selectes de la noblesa mallorquina que es té per una de les més antigues del món, però que si més no és de les més pures, encara tremolen estupefactes. Es que se'ls obligarà a presenciar un món a l'inrevés dintre el propi recinte senyorial?

Alguna dècada enrera, del Círculo no n'era qui volia, sinó qui podia. No era qüestió de moneda, era qüestió de cognom. El Círculo Mallorquín era el reducte de tots els privilegis i prerrogatives de l'alta societat mallorquina.

Un dia fou presentada la sollicitud d'ingrés d'un xueta milionari, gran armador i comerciant afortunat. Després de vacil·lacions, la junta va admetre'l. Era el primer xueta que es feia soci del Círculo. Passats uns dies, però, rebé una comunicació de la junta directiva dient-li que s'havia decidit donar-lo de baixa de l'entitat i, si bé no s'exposaven les raons d'aquest determini, a través d'una retòrica espessa, elaborada segurament a dotze mans, probablement per la junta en pes, es deixava entreveure que el seu nom mancava de les qualitats grates a la casa i als seus socis.

El milionari no s'acovardí com fins aleshores havia estat la norma dels xuetes, sinó que presentà demanda judicial contra la junta. L'escàndol que promogué fins aleshores no havia tingut precedent. El milionari xueta guanyà el plet.

Bons presagis per a la causa xuetona! El milionari anuncià a bombos i platerets el dia i l'hora que aniria al Círculo. Expectació al carrer i expectació astorada i indignada dins l'edifici. Aparegué una carrossa tirada per quatre magnífiques mules amb guarniments argentats. L'home entrà sol per la porta principal. Es repapà mandrosament en una butaca... picà de mans amb pausa i solemnitat cridant el cambrer...

Des de la galeria del pis superior, un grup, mig amagat darrera un biombo, se'l contemplava; un baró no es podia contenir, volia foragitar-lo a empentes o manar fer-ho a un vilà, i repetia indignat:

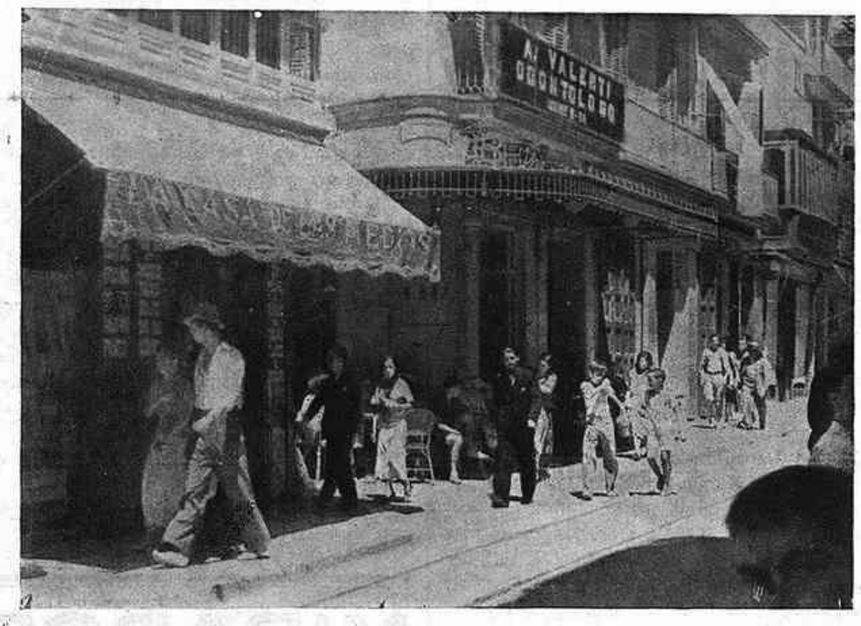

La invasió de l'anglès a les botigues

(Fotos Barnapress)

—Quina xuetada! Això, senyors, és una xuetada intolerable!

Així, lector, s'enderrocà la primera barrera que obstruïa el camí de l'evolució social dels xuetes.

Avui, cinquanta anys després, el Círculo encara continua essent el refugi de tota una tradició, un baluard de les velles fórmules. La casa es modernitzà una mica materialment (s'instal·laren banys) i moralment (es començaren a donar tes dansants).

Massa tard, massa tard. Els tes queden deslluïts: hi manquen els atlots que s'hi acosten tan poc com poden. Els tes i balls respiren provincianisme. L'eix dels salons és constituït pels tinents de la guarnició.

I no és que els atlots s'abstinguin d'anar-hi precisament perquè facin vida monacal. Encara que no vagin als tes del Círculo, estan perfectament convençuts que *one step* perdut mai més ballat. Per això, a les mateixes hores que al Círculo es descabdellen quietament els tes de les cinc amb mamàs acomboiant noies per a un immediat merèixer, als hotels de la badia i als dancings cosmopolites, Pin's Bar, La Frégate, etc., els atlots que parlen anglès beuen enfilats dalt dels tamborets o ballen un *blues* entre somriures només interromputs per un *O. K.* a cada nota final del jazz.

El Círculo, nodrit tant de temps d'orgull i preponderància, no podia tolerar aquesta postergació. Tot ell es remogué. I, per no quedar enrera, no li tocà altre remei que fer un esforç d'adaptació. Per no claudicar definitivament, volgué sacrificar una mica la seva història i les seves tradicions.

Conseqüència d'aquesta crisi és que ara fa pocs diumenges els salons del Círculo veieren, meravelleu-vos!, una exhibició de models femenins. Sembla res, un que no conegui l'ambient de Mallorca no hi donarà cap importància, però els mallorquins i mallorquinistes han copsat el fet i molts s'han aguantat el cap amb les dues mans: On hem arribat? On arribarem?

Mentrestant, les creacions de la casa Madeleine, Odette, o Berie són passejades, enmig d'un èxit sorollós, sota les aranyes antigues del Círculo per maniquins vivents. Hi assisteix el tot Palma. Per acabar-ho d'arrodonir, les maniquins no són vulgars professionals, sinó amigues i clientes de les cases, que aprofiten l'avinentesa per afalagar llur vanitat i afavorir l'instint exhibicionista que més o menys té tota dona, tot augmentant de passada llur col·lecció d'admiradors. Totes elles, això ja ni caldria dir-ho, són estrangeres.

A cada nou model que sortia tot evolucionant amb elegant aplom i alentint el moviment, amb gest d'emperadriu, nodrits aplaudiments li donaven la benvinguda. Els que aplaudien eren estrangers. La gent de Mallorca callava. Però això sí: mirava. Després de la desfilada, música, ball... una dansarina famosa surt barrejada amb les altres parelles...

Ai, Círculo Mallorquín!, si aixequessin el cap les baronesses que fent cruixir les sedes i els marquesos que amoixant-se la barba platicaven sobre l'elevada naixença dels respectius ascendents, a llur judici més importants que els germans Montcada i parents de prop de l'alt rei En Jaume!... No farien fora aquesta societat exòtica amb més acarnissament que el milionari xueta de fa cinquanta anys?

En fi, a despit de les maniquins del Círculo Mallorquín que, això sí, són com una profecia; a despit d'altres infiltracions que tot just s'insinuen, per ara, a l'illa de Mallorca, tornem-ho a dir, hi ha dues societats que, tot esguardant-se de reüll, marxen de costat sense trobar-se en contacte.

UNS ESTALVIS QUE ES MENJARAN LES TOVALLES

Coincidint amb les acaballes d'aquest reportatge sobre les Balears, quan només mancava sortir aquesta informació d'avui, s'ha aprovat un decret de Governació ple de normes reguladores del país i l'estada dels estrangers a les Balears.

El ministre de la Governació, senyor Manuel Rico Avello, no ha fet pas una obra gaire rica ni massa abellidora.

Només cal mirar la *Gaceta* del 12 de desembre: dues planes i mitja, vint articles curulls d'obligacions i de molèsties per al turista.

A la Riviera, a Itàlia, a Suïssa, a hores d'ara es deuen fregar les mans, tots esponjats de satisfacció.

Es ben cert que en el transcurs d'aquest reportatge hem remarcat la manca de vigilància afavoridora de determinades terboleses i tràfecs il·lícits. Per tant, reconeixem primer que ningú que s'imposa una major vigilància.

Però d'això a una vigilància inspectora que equival a esquivar el turista, amuntegant damunt seu tràmits burocràtics, compromisos, certificats, passaports, fulles de declaració on de tantes coses que s'han de consignar sembla que es compleixi amb una confessió canònica, hi ha un abisme dintre el qual pot sucumbir tot el turisme balear, una de les no gaires coses pròsperes que hi ha a Espanya. El turisme a les Balears, que temps enrera va ésser una mena de propina o rifa que queia com un mannà sobre l'arxipèlag, avui s'ha convertit, a causa del fenomen econòmic dels interessos creats, en una cosa consubstancial a la vida de les illes.

El decret és un bastó a les rodes d'aquest turisme que afavorint l'arxipèlag afavoreix de retop tot el Llevant peninsular.

Redactar aquest decret significa desconèixer el turista. El turista, almenys quan fa de tal, és un ésser d'un egoisme no avantatjat per cap malalt ni cap convalescent. Es l'home que va a divertir-se, a distreure's o a descansar, i tota petita molèstia el treu de si; tot contratemps, per ínfim que sigui, l'amarga. No vol superar cap obstacle; un tronquet posat al seu camí el fa anar enrera i canviar de ruta. A fi de comptes, això de la ruta és secundari.

—Ah, l'espia, com es delatarà, com fugirà! El tipus tèrbol, el traficant d'afers il·lícits i inconfessables, com s'afanyarà a desaparèixer! — hauran dit alguns, amb innocència gairebé paradisíaca.

Com si l'espia, el tipus tèrbol, no fossin més pràctics que les persones decents a esmunyir-se entre les malles policíaques! Com si els subjectes més poc recomanables no fossin els més ben documentats!

Totes aquestes amoïnoses prescripcions legals, tota aquesta burocràcia empipadora, només esquivarà el turista de bona fe, les parelles en viatge de noces o, més àmpliament, en lluna de mel.

Registres, certificats, fulles de declaració? Un policia que sàpiga jugar al bridge, beure's quatre cocktails de carrera i parlar un parell d'idiomes estrangers, farà més feina que tota una oficina plena de burócrates malhumorats, amb la ploma a la mà i l'escupidora al costat.

I estigueu segurs — ho podem assegurar ben formalment — que de xicots trempats per a exercir aquesta feina n'hi ha uns quants dintre la policia.

CARLES SENTIS

(*) Vegi's MIRADOR, números 246, 248, 249, 253 i 254.

L'APERITIV

La mort transcendental. — L'any 1902, en els començaments de la vida de la meva consciència, vaig presenciar per dues vegades la impressió que una mort transcendental feia en el meu país. La primera fou en l'enterrament del doctor Robert, la segona en l'enterrament de mossèn Cinto.

El doctor Robert representava aleshores les primeres forces del catalanisme organitzat; en aquell patriota de les primeres envestides, el destí acumulà uns elements que no eren els de la màgia, sinó els de l'elegància. El poble sentia davant del doctor Robert el respecte que es desprèn de l'elegància moral, de l'elegància d'acció, de l'elegància de l'austeritat física; el doctor Robert era un gran cavaller, una mica apagat, una mica trist, col·locat en la zona no massa compromesa, no massa decisiva dels precursors. L'actitud del poble davant del doctor Robert, més que de passió, va ésser de respecte. Amb mossèn Cinto la passió va jugar d'una manera més viva. En mossèn Cinto hi havia elements màgics, imponderables, hi havia una llegenda dramàtica nebulosa, que algunes consciències volien convertir en melodramàtica. Davant de mossèn Cinto hi havia un plet de dretes i esquerres, i per damunt d'aquest plet la màgia de la poesia, la màgia de la llengua, aquella glòria de la nostra llengua, damunt de la qual construíem la nostra ambició política. L'esperit de mossèn Cinto va filtrar-se fins a les últimes capes, va commoure tothom; instintivament el dol va convertir-se en un dol nacional, perquè moltíssims que sentien aquest dol ignoraven la poesia i el drama de mossèn Cinto, no podien compendre ni remotament la transcendència literària i política d'aquella gran figura. Davant la mort de mossèn Cinto, es produí una ampla, una vastíssima commoció popular, amb tot l'aire d'esdeveniment nacional.

Més tard, en el meu record, apareixen noves cicatrius conseqüència d'aquestes morts transcendentals. Recordo, per exemple, aquell matí de novembre de l'any 1911 que acompanyàvem al cementeri de Sant Gervasi el cos de don Joan Maragall. La influència de Maragall en les esferes més lluminoses de l'esperit del nostre país, ha estat decisiva. Maragall és una de les figures més transcendentals de Catalunya; a més a més d'haver obert les portes de la humanitat i la llibertat de la poesia, de Maragall es desprèn tota una política i tot un patriotisme, se'n desprèn una generositat de la qual ha estat sempre mancada Catalunya, i malgrat això, la mort de Maragall no va commoure el poble, la seva figura altíssima era només un espectacle per a les minories.

Després de Maragall, recordo la figura d'un altre gran patriota, incrustat a les immutables constel·lacions de la nostra història. L'estiu de l'any 1917 seguíem Rambla avall la carrossa plena de pompa i de glasses negres que conduïa les despulles de don Enric Prat de la Riba. L'espectacle era ple de grandesa, però era un espectacle organitzat per la ciència política de la Lliga. Prat de la Riba, que fou el vident més generós i més complet del catalanisme, que fou l'antianarquista constructiu del país amb el més comprensiu sentit nacional, transcendí en la massa primària del poble com a un polític de partit. La massa de Catalunya ignorà en aquells moments la grandesa de Prat, perquè cap element màgic no desorientà una trajectòria aparentment grisa i controlada sempre per la raó.

Darrera d'aquest gran espectacle funerari de l'enterrament de Prat de la Riba, recordo, en els vergonyosos moments de la Dictadura, el plor contingut i l'emoció de tot el poble de Barcelona davant del cadàver de Guimerà. L'obra i la figura de Guimerà duien un vestit d'imponderables; des de mossèn Cinto, cap figura literària no havia pres aquella investidura política i nacional que el poble concedia a don Angel. Per això el seu enterrament, sense cap mena de protocol, guarnit d'austeritat i de pobresa i mancat de músiques i etiquetes, fet a plena llum, tingué l'aire d'una apassionada cerimònia clandestina, que es celebrés en els corredors humits i patètics d'unes catacumbes.

Però de tots aquests grans homes, constructors de la nostra història, cap no ha estat definit pel destí amb tanta força per produir una total emoció popular, com el president Macià, que el matí de Nadal s'ha extingit per sempre.

La biologia excepcional de don Francesc Macià ha convergit amb unes circumstàncies lluminoses, amb tal virtut, que la seva figura s'ha fos amb aquestes circumstàncies, i la persona d'ell ha estat l'encarnació viva d'un moment determinat. En tota la nostra història no es dóna el cas d'un home que sense moure's de la limitació temporal i sense acudir a cap mena de prestidigitació, representi allén d'una política, tota l'emoció que no té res a veure amb la política, i tota la poesia que converteix l'efímera emoció en bellesa perdurable. Aquests casos impressionants només ens arriben a través de les llegendes remotes, i nosaltres hem vist produir-se a Catalunya davant dels nostres ulls la formació d'un cas d'aquesta mena, amb tots els elements màgics i imponderables. Deixant de banda la crítica que de la figura i de l'actuació de Macià puguin fer els escriptors polítics, i esguardant solament aquests tres anys de República només en el que tinguin de poesia i d'heroisme, que potser en definitiva i al llarg dels segles és l'única cosa de positiu valor que resta dels actes humans, la figura del president Macià ha produït a Catalunya un extraordinari somni popular.

Aquest somni que hem viscut a Catalunya durant tres anys, l'ha viscut el mateix Macià que l'ha creat, i l'ha viscut amb el màxim prestigi i la màxima autoritat que mai un català hagi tingut en el nostre país. Darrerament la part d'home polític i la part de partit polític que hi havia en Macià, i que no era precisament allò que hi havia de màgia i d'imponderable en la figura del president, havia fet reaccionar part de l'opinió pública en una forma agressiva contra el somni, en una forma destructora de mitologia; però la mort, aquesta transfiguradora i embellidora de tot, ha donat una força nova, terriblement espectacular, profundament patètica, al somni del cavaller Macià. I per damunt de la política d'un partit, per damunt de la política personal d'un home, apareix aquesta gran figura cavalleresca, que pertany al clima de l'emoció i que pertany al clima de la poesia, i és aquest fortíssim valor poètic de Francesc Macià el que a mi em commou en l'apoteosi mai vista que aquests dies li ha ofert Catalunya.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

(c) Ministerio de Cultura 2006

Veient passar l'últim seguici del President de Catalunya

La mort, que barreja els homes, un moment, però, els destria i els remarca. L'últim homenatge és també llur consagració a la vida. Els homes s'hi apleguen per tal d'atorgar llur sufragi al nom del difunt i votar-lo a la immortalitat. Qui més qui menys, gairebé tothom té un instant, quan el rastre de la seva existència encara sura dins l'ambient, durant el qual la seva despulla va fonent-se i, a la vegada, poques o moltes consciències d'amics s'ataleien a fixar-lo dins llur memòria i salvar-lo del naufragi d'un interior. Tota aquesta gent senzilla i que no en té altre esment que el de la figura del noble ancià que beneïa amb la seva presència; d'altres que recorden el seu gest d'elegància moral, la seva vida errabunda i encesa dins una edat glacial; d'altres que s'havien burlat de la tossuderia aparentment poc sàvia del patriota, però que inconscientment l'estimaven i l'enyoren; d'altres que només el respecten i respecten el nom de Catalunya, que ell ha presidit durant les primeres anyades de retrobança d'ella ma-

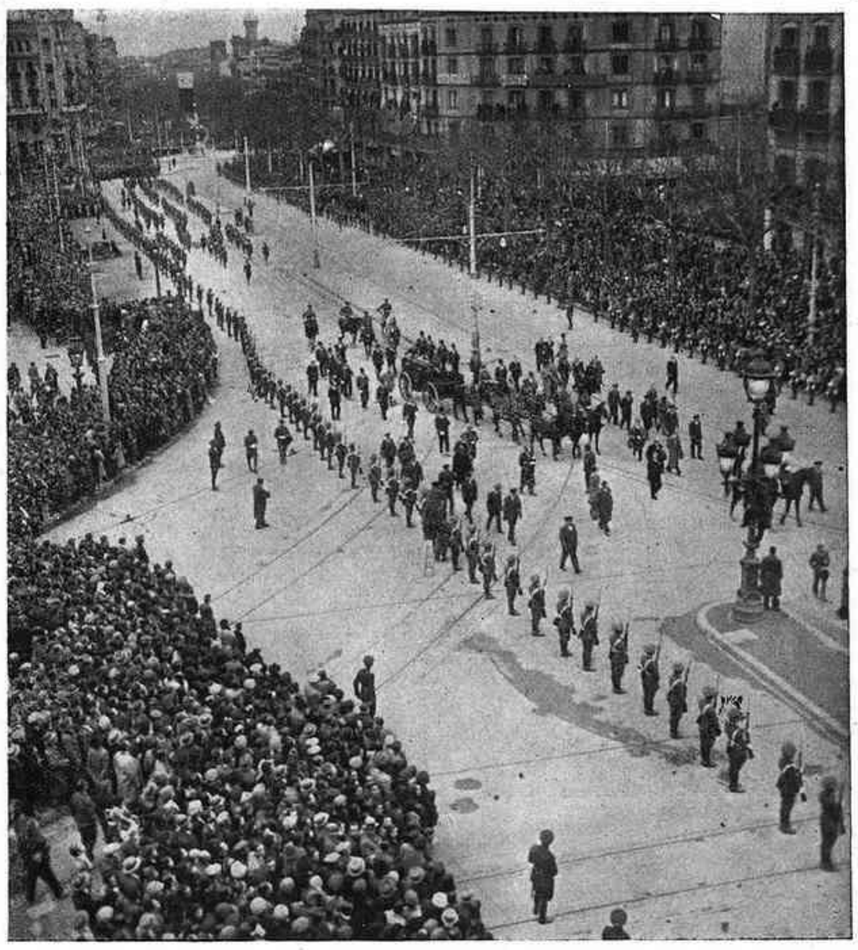

El fèretre a la plaça de Catalunya

no-res, si més no, terrenal. I a mesura que l'amor que deixa a la terra, que ell ha sembrat per la vida, és més intens i expandit, la seva immortalitat és més segura. Quan un home acaba de morir, és ben certa aquella màxima que, a l'inrevés d'una de Maquiavel, declara que més li val ésser estimat que temut. I és que l'amor i la mort, com a bons germans, no s'abandonen, i la mort no sabria negar a l'amor una espurna de sobrevivència a favor d'aquells homes que el tenen per pledejador de la seva causa.

Cada persona que assistia a l'enterrament del President Macià és una paraula que n'escriurà la història al llibre de la Pàtria. I la història de Macià — és a dir la seva vida definitiva — serà la que n'escriurà la totalitat de les gernacions catalanes. No pas els partidaris ni els contraris, car tot això no compta per a un mort. No pas els poderosos ni els humils, ja que la mort anivella. Tampoc l'element oficial, ni els ciutadans més neutres: tots plegats, en hores de plenitud — tant dins el goig com dins el dolor —, no són sinó gent catalana. Adhuc, per uns instants, els forasters que per amor s'adherien piadosament a l'acte eren nostres.

Partidaris, contraris, poderosos, humils, gent oficial, ciutadans privats, catalans, forasters, de tot vèiem passar dins la llarga corrua del seguici fúnebre. Cadascú és distint i tots plegats convergeixen en un sentiment i un respecte. Hi van perquè Francesc Macià, en vida, va saber inspirar un sentiment i un respecte a tots i a cadascú. Els que no saben analitzar-se l'entenen per veu teixa, tot aquest conglomerat de voluntats disperses com a raigs, però coincidents en un centre, és avui el nou cos i la nova ànima del President finat.

Macià rebé del destí el do de simbolitzar per a ell la idea de la pàtria catalana. I en ell l'home està al servei del símbol. Per això, en desaparèixer l'home, tota aquesta gentada s'aplega per a evitar que s'aterri el símbol i per a mostrar, a desgrat de la impotència de la natura, com l'esperit és amatent a negar l'obra de la mort.

I per això la processó s'avença com un exèrcit contra un enemic. Es un poble en márxa, guaitat per més poble. El dia, a estones brúfol, a estones manyac, es baralla i es besa amb la claror de les armes i les banderes, l'esclat de les flors i l'arrengleramen dels domassos. Llisquen avions pel cel com a espies d'una altra vida i tot plegat avença i cada cop recula més, per una estona, l'enemic comú. La solemnitat, per moments, és viva i alegre.

Però tot s'atura prop d'un fossar. Fins ací la vida. Llavors ens torna als ulls el dolor i sentim l'enyorament infinit d'ésser només uns homes que duen a colgar sota terra un moridor com nosaltres. En aquest instant la història fa el seu minut de silenci i tot és humà, trist, aclaparador.

De tornada, recobrarem la fe i rependrem la marxa de la vida. La bandera del patriota surarà en sang i or de capvespre, i així, per sempre, la podran veure cada dia els nostres germans.

ROSSEND LLATES

J. ROCA
JOIER.
INAUGURARÀ PRÒXIMAMENT EL SEU NOU ESTABLIMENT DEL PASSEIG DE GRÀCIA, 18 (XAMFRÀ CORTS CATALANES)

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

Mirant a fora

La selecció artificial

El doctor Gütt, conseller d'Estat, ha hagut d'explicar al públic alemany, per ràdio, el que seria la nova llei sobre l'esterilització dels «ineptes a la vida nova».

Es tracta, ha dit en resum, de substituir la selecció natural per una selecció mèdica i administrativa. La finalitat essencial que es proposen els governants alemanys, és d'impossibilitar la procreació als afectats de malalties hereditàries i als individus inferiors. Comprensius, els dirigents del Tercer Reich deixen els interessats lliures de triar entre dos procediments: sotmetre's a l'esterilització quirúrgica, o tancar-se per tota la vida en una institució que ofereix totes les garanties, on és segur que l'inepte no es podrà perpetuar.

«Reconec — ha dit el doctor Gütt — que així afavorim els rics, perquè les despeses de l'internament voluntari correran a compte de l'internat, i que, per conseqüent, només podran triar-lo les persones benestants.»

El que queda per saber, és si és preferible d'ésser esterilitzat d'un cop, o enterrar-se per sempre en una mena de claustre, perquè Hitler i els seus ens han resultat admiradors de Darwin.

Litvinoff a Roma

El viatge de Litvinoff a Roma ha donat lloc a algunes escenes curioses.

En arribar el Conte di Savoia *a Nàpols, l'orquestra del transatlàntic, ignorant la* Internacional, *interpretà el que volgué, i així fou possible de veure tot de personatges oficials quadrats al so d'un ballable, mentre Litvinoff apareixia al pont superior.*

A Roma, Litvinoff visità molts llocs de la capital i dels voltants. Però, naturalment, va ometre la visita ritual de tots els homes d'Estat a l'Exposició de la Revolució Feixista, en la qual la Tercera Internacional és combatuda per tots els mitjans.

Al Fòrum, assenyalant les estàtues antigues, digué:

—Vosaltres teniu la sort de poder conservar els déus del vostre passat. Nosaltres, en canvi, hem hagut de crear de cap a peus el nostre Olimp. Al Kremlin, ja tenim un Lenin de bronze i amb gorra, i de mica en mica posseirem tota una mitologia.

—I la vostra efigie hi serà?—li preguntaren.

—Qui sap — replicà Litvinoff —, però no amb gorra, més aviat amb barret de copa.

Neo-socialisme

A la Sala Bullier, de París, uns quants oradors han volgut explicar una «política jove», inspirada en les doctrines, encara no ben precisades, d'aquest «neo-socialisme» sorgit de la recent escissió de la S. F. I. O.

El més escoltat dels propagandistes fou Montagnon, el qual, entre altres coses, digué que «l'ordre, avui, és una noció revolucionària», i el Parlament «una màquina vella, inservible». Després, es burlà dels seus ex-companys, els socialistes ortodoxos, que havien desertat del saló de sessions, i els donà aquest avís:

—El mateix va passar a Itàlia. Els socialistes es van retirar a l'Aventí, i al cap de sis mesos Mussolini pujava al poder.

—Entesos — replicà un jove d'arrelada fe democràtica —. A fi d'impedir que el parlamentarisme sigui suprimit pel feixisme, voleu suprimir-lo vós mateix. No veig pas la diferència...

El bon exemple

Les historietes jueves i les historietes escoceses abunden. En canvi, les historietes mormones són més rares. I potser ho seran cada dia més perquè es diu si els mormons, a causa de la vida cara, abandonen la poligàmia. Sigui com sigui, heus ací una historieta mormona.

Un conegut granger posseeix un toro magnífic, que guanya tots els premis en els concursos agrícoles i és molt sollicitat pels ramaders. Es una bèstia tan superba, que els dies de mercat el seu estable és envaït pels grangers dels voltants que acuden a admirar-lo. El seu propietari, per a disminuir l'afluència, ha decidit de fer pagar un dòlar a cada visitant.

Vetaquí que un dia arriba un home ben plantat i demana per veure el famós semental.

—Val un dòlar — diu el granger.

—Ho trobo car. No puc pagar un dòlar. Ja us ho explicaré: sóc mormó, tinc sis dones i vint-i-quatre fills...

—Sis dones i vint-i-quatre fills? — exclama el granger —. Per què no començàveu per aquí? Entreu, entreu. M'agradarà molt que el meu toro us vegi.

Senzillesa

Els expedicionaris anglesos que sobrevolaren l'Himalaia foren objecte, fa poc, d'una solemne recepció al gran amfiteatre de la Sorbona, amb assistència del president de França i presentació dels intrèpids exploradors pel comandant Charcot.

A propòsit d'aquesta expedició aèria, de què al seu temps parlàrem als nostres lectors, hom recordà una frase d'un dels expedicionaris, el coronel Blaker.

En baixar de l'avió, algú li demanà les impressions del seu vol sobre les muntanyes més altes i més inaccessibles del món. El coronel Blaker, que no havia vist res, es tragué la màscara d'oxigen i, mostrant la carlinga del biplà, plena d'altímetres, barómetres, mapes, aparells fotogràfics i registradors de tota mena, contestà:

—Ja ho podeu veure, un petit treball de laboratori!

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en a mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

LA SITUACIÓ EUROPEA

En gravetat creixent

L'any que està per acabar — i que no es pot dir ben bé de gràcia — és, potser, un dels més rics en esdeveniments que han repercutit en la situació general d'Europa.

No cal dir que el fet més remarcable és l'adveniment del nacional-socialisme al govern d'Alemanya, malgrat que el poble li hagués manifestat, expressant-se amb el sufragi universal, la seva aversió. Però després les coses canviaren, i el poble alemany — que amb la Constitució de Weimar semblava haver entrat en una nova òrbita — votà pel hitlerisme, que d'altra banda pogué aconseguir el poder amb un acte de traïció del president del Reich, Hindenburg. Però deturem-nos només en les conseqüències en el camp internacional de la instauració del règim racista.

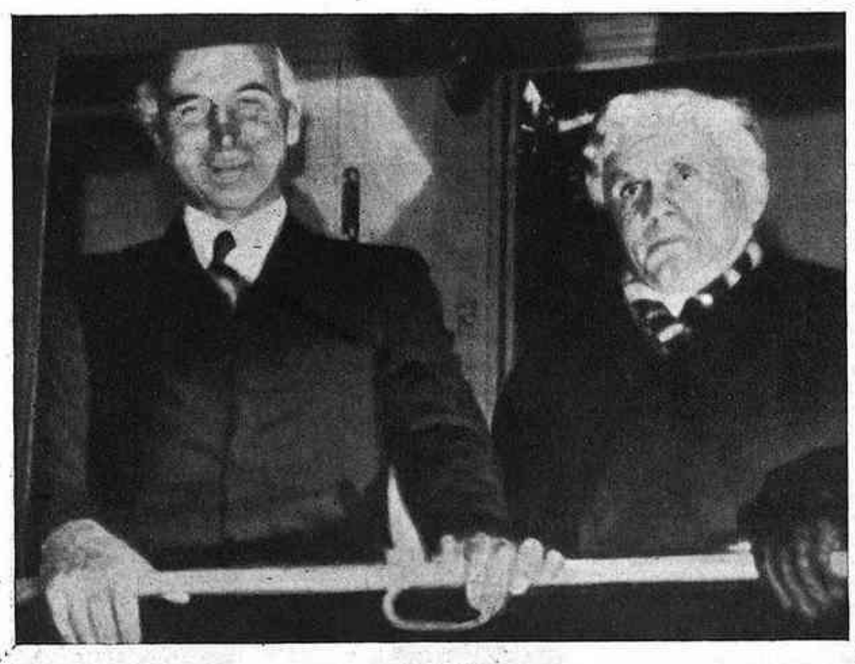

John Simon i Paul-Boncour

Es inútil de tornar sobre coses ja prou conegudes, com les variades actituds adoptades per Hitler i els seus col·laboradors, adés pacifistes i adés bellicosos, i el gest teatral de la retirada de la S. de les N., que l'examen superficial de les circumstàncies fa aparèixer com a preparat de llarg temps, en col·lusió amb el govern mussolinià. El que avui importa és la persistent pretensió de l'Alemanya hitleriana a una igualtat efectiva en els armaments, i que després del fracàs ginebrí, ha intentat, amb astúcia mesclada d'ingenuïtat, de poder obtenir a través de negociacions directes amb França. Però aquestes negociacions no es poden tirar endavant, perquè després que Hitler exposà les seves idees a Poncet, ambaixador francès, sota forma d'informacions, i per aquest transmeses al Quai d'Orsay, Paul-Boncour, d'acord amb els col·legues de gabinet, ha cregut oportú d'aturar ací les converses franco-alemanyes. I no podia esperar-se una altra conducta per part del govern de París.

El govern nacional-socialista, per tal de demostrar les seves intencions pacifistes, oferia a França un amistós veïnatge garantit per un pacte de no agressió per deu anys, a canvi d'una igualtat en els armaments, segons el conveni que s'hauria hagut d'elaborar a la Conferència del Desarmament, i que hauria portat França a un nivell d'armaments notablement inferior al que ben aviat hauria assolit Alemanya.

Però i el pacte de no agressió? Abans que res, la violació de la neutralitat belga, a la qual Alemanuya s'havia compromès dues vegades solemnement, prova quin valor tenen per Alemanya els pactes i els tractats. La qualificació d'aquests com a «trossos de paper», ha romàs com històrica i provatòria de la lleialtat dels governs del Reich. A més a més, allò que ofereix el pacte de no agressió ofert per Hitler, ja existeix amb el pacte de Locarno, amb l'afegit de les garanties de Londres i de Roma.

A Londres John Simon, en un discurs potser imprudent, ha atenuat molt la importància del pacte de Locarno, demostrant que és una garantia molt relativa per a la inviolabilitat de les fronteres francesa i belga. Es natural que a París i a Brusselles s'hagin tingut en el degut compte les declaracions del cap del Foreign Office.

Contràriament als costums de la diplomàcia francesa, el Quai d'Orsay ha mantingut per algun temps una certa reserva, no solament sobre les converses començades amb Berlín, sinó també sobre l'actitud que hauria pres França. Després del viatge de Benes a París, aparegué algun indici sobre el camí que hauria seguit el govern francès, però després de les entrevistes de divendres passat al Quai d'Orsay, amb John Simon, França no ha esperat més a fer conèixer quina serà la seva ferma actitud: oposar-se al rearmament d'Alemanya a tota costa, oposar-se que la S. de les N. sofreixi cap transformació — ideada, d'acord amb Hitler, per Mussolini — que pugui alterar-ne el caràcter democràtic i pacifista. Totes les nacions, grans, mitjanes i petites, que volen de debò la pau, no sols aproven, sinó que fan pròpia la tesi francesa.

A Berlín s'ha comprès que els temps de les generoses debilitats de França, després de l'experiment fet, han passat, i per a començar una política hostil, s'ha volgut rompre unes negociacions que es trobaven en curs per a un acord comercial franco-alemany. Això portarà probablement a una guerra comercial, però el pitjor tocarà evidentment a Alemanya, com ocorreria si en lloc de comercial fos militar.

I amb tot...

* * *

Es innegable que, encara que malauradament hi existeixin règims dictatorials, l'esperit democràtic predomina a Europa, i això pot tranquil·litzar tots els que temen que arribi a predominar una política a la Metternich. Però seria imitar l'estruç negar l'existència d'un perill. Alemanya, Itàlia i Hongria formen una tríplice que cal vigilar atentament. Totes les declaracions de pau de Mussolini, Hitler i Gomboes, són fingiment. El duce ha exaltat sempre la «beutat de la guerra» i en l'*Enciclopedia Italiana* — la colossal obra en curs d'impressió — confirma en la definició del feixisme el seu esperit bellicós. Hitler, després d'haver escrit *La meva batalla* i redactar una veritable paròdia sobre el pacifisme, no esperaria res de millor que poder escriure *La meva guerra*. Von Papen, el maig passat, afirmava que els germànics havien de morir joves al camp de batalla i no vells d'arterioesclerosi, i avui proclama que han d'exhalar l'últim alè gairebé centenaris i voltats de néts. Alemanya vol en realitat rependre el seu antic domini, tant a Europa com a les colònies, i no solament comercial, com abans de la guerra, sinó amb una expansió material cap a l'est.

Itàlia, que a Versailles perdé la pau després d'haver guanyat la guerra, per haverse fixat sobre Fiume, que el mateix Sonnino no havia inclòs en el pacte de Londres que decidí la intervenció italiana, té els ulls sobre els estèrils espadats dàlmates i mira amb envèja mal dissimulada les pròsperes colònies franceses, torna a posar les seves esperances en una guerra per a obtenir un imperi colonial més vast que el d'avui, demés d'un eixamplament de fronteres cap a Niça i Savoia.

Hongria, al seu torn, és un bon tercer en la quimèrica idea de reconquistar territoris que si pogué dominar un dia ara són per ella definitivament perduts, i no veu altra solució que un conflicte armat.

Són països que es proposen el trasbals d'Europa, la catàstrofe, per a una reconstitució segons llurs intents. Es clar que França, pacifista i demòcrata, s'ha de trobar necessàriament del cantó oposat d'aquesta perillosa tríplice, i que al seu costat hi hagi les nacions decidides a desplegar una acció enèrgica per al manteniment de l'ordre a Europa.

Però... hi ha un factor de primer ordre en el moviment de la situació! Parlem d'Anglaterra.

Una política anglesa enèrgica hauria, temps ha, posat terme a moltes illusions i eliminat perills que cada vegada s'acumulen més. Però, per desgràcia d'Europa, avui hi ha Mac Donald al Govern de Londres, que — val la pena d'ésser francs — encarna el que de pitjor té el caràcter anglès: el sentiment d'enveja per la grandesa d'una altra nació europea que no sigui la Gran Bretanya. No sabem si és veritat allò que un gran periodista italià, Eduardo Scarfoglio, afirmà en 1914, això és, que la guerra mundial era la conseqüència de la del «marc contra l'esterlina», de l'hegemonia anglesa contra l'hegemonia alemanya; però la història ens ensenya que la política anglesa ha estat sempre inspirada per l'egoisme.

Les vacil·lacions del govern de Londres, aquelles condescendències envers Berlín i envers Roma, són potser les principals raons de l'actual gravetat de la situació, deguda en part a la importància prestada a la política mussoliniana i a una excessiva tolerància envers les maniobres hitlerianes.

Però les condicions hodiernes difereixen de les d'altres temps, i els interessos anglesos hauran forçosament d'induir el govern de Londres a restar al costat de França, especialment en la malaurada eventualitat d'una guerra. L'adhesió anglesa a la S. de les N. n'és una prova, coincidint amb les directives de França. A Roma deuen haver comprès quin serà el resultat final d'aquest moviment internacional si s'atenua la importància del col·loqui Mussolini-Simon que ha de tenir lloc aquests dies, i si s'atribueix al pacte Briand-Kellogg una funció de major importància que la S. de les N., per a desvaloritzar l'organisme ginebrí, oblidant que el pacte Briand-Kellogg entra precisament en el marc de la S. de les N.

L'any que neix, doncs, troba Europa encara sense una sistematització pacífica, amb polítiques oposades que cerquen de prevaler l'una sobre l'altra. Què passarà? Mai com en aquests moments no és difícil l'ofici de profeta. Formulem però l'averany que la humanitat pugui a la fi aconseguir un assentament definitivament pacífic i una sensible millora de les tristes condicions econòmiques. En tal cas, el 1934 seria de debò un any de gràcia.

TIGGIS

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser
Pa de luxe
RAMBLA DE CANALETES 01 11.
CARRER DE MALLORCA 307-309:
PORTAL DEL ÀNGEL, 18
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

Temes del moment

UN FILM SOBRE SCHUBERT

La simfonia en *si menor* de Schubert posa als musicògrafs i als erudits un curiós problema. Aquesta simfonia, com saben ja els nostres lectors, s'acostuma a qualificar d'incompleta perquè sols consta de dos temps, en lloc dels quatre obligats pels cànons del gènere. Ens trobem dones davant d'una obra que presenta totes les aparences d'una cosa a mig fer. Per què Schubert no va acabar-la? Problema tant més curiós que no cap aquí, ni llunyament, suggerir un estroncament en la inspiració del compositor. Schubert inventava les melodies amb una facilitat sense parió i la simfonia en *si menor* és lluny d'ésser la seva obra pòstuma. Sembla—i avui ja és temps de dir-ho — que la història és muda respecte aquest problema; així doncs, quan la història calla, lliure tothom de fer deduccions i de fantasejar a l'entorn d'aquest fet: Schubert abandonant definitivament la seva composició per compondre'n d'altres.

Molt aviat s'estrenarà a Barcelona una pellícula que pretén aportar el mot de l'enigma. Dit així, sense més ni més, la cosa no deixarà de fer gràcia als nostres lectors, i fet i fet és així mateix. Aquest film, que portarà aquí el títol, no gaire feliç, de *Vuelan mis canciones*, comporta una història d'amor que roda tota ella a l'entorn de la simfonia incompleta. El que cal ja des d'ara fer present és que la pellícula en qüestió no s'adreça ni als historiadors ni als filharmònics, sinó al gros públic, circumstància que no cal oblidar, si hom vol jutjar equànimement l'obra.

El film ens presenta Schubert fent música en un saló de la cort de Viena, fent conèixer a l'auditori l'esbós de la seva simfonia, i tot d'una sobtat dolorosament per la rialla d'una noia que en un angle de la sala està coquetejant amb uns soldats, rialla que interromp la febre creadora del compositor i que li retorna indefectiblement a la memòria sempre que pretén continuar la frase del *scherzo* que aquell dia iniciava damunt del piano. Les incidències de la història ofereixen pretext a una història d'amors dissortats, a una reconstrucció de l'època, de l'atmosfera romàntica de principis de segle, que donen com a resultat una pellícula plena de valors.

Necessàriament el públic que vulgui assimilar-se intelligentment el film, haurà d'acceptar-lo tal com es presenta, és a dir, com una estampa animada d'un món d'altre temps, a mil llegües del món que habitualment regna damunt la pantalla. Les imatges són sempre compostes amb un tacte exquisit, hi ha vistes delicioses damunt els paisatges hongaresos, una excellent reconstrucció de la indumentària del temps, tot plegat donat a través de les melodies més populars del gran mestre vienès.

Martha Eggerth

Hom podrà, en contra, trobar simplista la psicologia dels personatges, un xic convencionals les escenes, i particularment remarcar el risc que significa sempre portar un personatge històric a la pantalla. Que concretem? No hi tenim inconvenient. Quan Schubert dissortat amb els seus amors, cerca fortalesa i refugi en el seu art i compon — segons el film — el seu *Ave Maria*, el film ens vol mostrar el gran i veritable Schubert transfigurat, a través de la seva immortal melodia. Doncs bé, aleshores el rostre de l'actor és d'una banalitat que desfà tota la suggestió màgica que per si, el tema i la música, tracten de crear en l'ànim de tots els que som capaços d'acceptar la cosa de bona fe. Martha Eggerth hi té el paper de comtessa Esterhazy.

DEL BALLET CINEMATOGRÀFIC

Cal remarcar la gran bellesa del número dels violins lluminosos que es troba al final de *Vampiresses 1933*. Passem de llarg el film. No importa, però no podem silenciar aquest fragment que és de molt el millor que s'ha fet dins el gènere

Entenem-nos. El millor, en quant tractem de cinema.

No parlem de les excellències musicals, ni de la qualitat de les idees posades en joc pel postor en escena, sinó que parlem estrictament de la qualitat purament cinematogràfica de l'espectacle. Ací la *camera* és l'eix de l'espectacle, és la *camera* que *dansa* en primer terme i les seves elegantíssimes evolucions el que determina el moviment de les escenes. Els canvis de llums variant a discreció, les formes visibles, tot això afegit al moviment de l'objectiu crea un joc de línies que aconsegueix una emoció potser no experimentada mai amb tanta de netedat en el cinema. Es una indicació breu, però precisa. El ballet en el cinema s'ha d'emancipar de tot el que pugui recordar un escenari i un espectacle de teatre i en *Vampiresses 1933* això s'ha aconseguit absolutament.

JOSEP PALAU

La nostra sessió

Dilluns, la presentació del film *Si jo tingués un milió*, patrocinada per MIRADOR, aconseguí un èxit esclatant, constituint aquella vetlla una de les sessions més brillants de totes les que portem organitzades. Les localitats s'havien exhaurit ja abans de començar l'espectacle, fet que demostra l'èxit sempre creixent de les nostres activitats en el camp del cinema. Aquí ens pertoca donar les gràcies a tots els nostres lectors que amb llur assistència ens testimonien una confiança que tots els nostres afanys s'encaminen a no defraudar mai, ans al contrari a refermar més i més, aportant en l'elecció dels films totes les garanties que són del cas.

No hem d'entrar en detalls sobre la pellícula, que avui ja coneixen tots els que llegeixen aquestes ratlles. Creiem — tenim aquesta pretensió — que tots plegats coincidiríem en les apreciacions que ens mereixen els diversos capítols de la pellícula, en assenyalar, per exemple, com a *clou* formidable i insuperable l'episodi del comptable i en reconèixer el caràcter rigorosament modèlic i perfecte dels episodis del dependent de vaixelleria, de la mossa professional, dels vells comediants, el mateix que del pròleg i de l'epíleg. Tot al més caldria fer una excepció per l'episodi del condemnat a mort, que per bé que exposant una idea magnífica, sembla realitzat amb una traça ben inferior a la que campa en tota la resta del film.

Devem assenyalar una anomalia en el programa, de la qual els nostres lectors voldran excusar-nos. Ens referim a la pellícula *El manisero*. Estava previst que el programa, com de costum, comportaria un film de dibuixos, que amb les presses de darrera hora no ens va ésser possible revisar. Nosaltres vàrem ésser els primers sorpresos en veure que es tractava d'un film mixte, amb un fragment que significava una intromissió molt poc afortunada. En canvi, hem de remarcar aquí el valor cinematogràfic de primera classe de l'esplèndid film científic de Jean Painlevé, que en unes imatges finals sobrepassa en emoció i bellesa tot el que s'hagi pogut rodar en el camp de les cintes abstractes, d'objectes, correntment anomenades de cinema pur.

* * *

Molt aviat MIRADOR presentarà al Fantàsio *El poder i la glòria* (*Thomas Gardner*), una pellícula de William K. Howard.

Estalvieu-nos els xerraires

Jeroni Moragues es queixava l'altre dia que les cantarelles dels *speakers* de noticiaris ens priven sovint de sentir el so que ha captat el micròfon. Temps enrera, aviat farà un any, denunciàvem la mateixa anomalia des d'aquestes columnes. I dèiem que és illògic tapar els sons i les paraules — tan importants com les imatges — dels noticiaris amb les explicacions innecessàries d'un garlaire empipador. Doncs bé: amb la mateixa imparcialitat que censuràvem, avui tenim la satisfacció d'elogiar i de subratllar que un d'aquests xerraires professionals — el més atabalador, per cert — ja ha estat acomiadat.

Films pròxims: «A l'ombra dels molls»

Ens referim al *Paramount News. Editado especialmente para España*, no es cansaven abans de dir-nos els editors d'aquest noticiari. Per quins set sous, doncs, ens condemnaven a escoltar les explicacions inacabables d'un senyor que s'expressava en un anglès dels més castissos? Però no és d'aquesta anomalia que ens ocuparem avui. Parlarem, sí, de la perfecta inutilitat d'aquestes explicacions. Les actualitats ja són prou explícites en si, ja són prou visuals, i no reclamen les aclaracions d'un individu que, com si talment fóssim cecs, ens conta allò que ja veiem... Que si aquest futbolista ha entrat un gol, que si aquest cavall ha desembarcat el seu joquei... No s'esgargamelli, bon home, no cal que s'escarrassi, que bé prou que ho veiem tot això que ens va dient! I aquestes explicacions eren agreujades per la xerrameca desbocada del *speaker* del Noticiari Paramount, que no estava un segon callat i que cridava, amb esforços inaudits, per a fer-se sentir entremig dels sorolls dels avions, dels autos o de les locomotores... Total que aquest noticiari era una veritable tortura per a les nostres oïdes. Finalment, però, com hem dit, aquest pobre home ha estat acomiadat. I durant els tres mesos darrers el *Paramount News* ens ha ofert els sons i les paraules a l'estat pur. I ens ha deixat sentir els discursos d'aquell bibelot de calaixera que és el Canceller Dollfus o els hip, hip, hurrah! dels mariners del porta-avions *Saratoga*. Felicitem-nos-en. I felicitem la Paramount... Però heus ací que aquesta casa s'ha repensat. I fa tres setmanes que un altre xerraire torna a explicar-nos les actualitats del *Paramount News*. Aquest *speaker* espanyol és més modest que l'altre. Només s'atreveix a subratllar amb frases curtes, molt discretes, dues o tres notícies de les vuit o nou que formen aquest noticiari. Evidentment, és preferible aquesta discreció a la verbositat delirant de l'antic *speaker* anglès. Però segueix essent una anomalia.

I ja que d'anomalies parlem, hem d'insistir sobre les de programació que assenyalàrem fa poc. J. Palau, alludint amablement les nostres paraules, lamentava que una de les darreres setmanes els programes eren tots confegits per l'estil. Sí. Cinc films francesos, i tots vodevils — *Amb passió* al Coliseum, *Per un bes*, al Fantàsio, *Teodor i Cia.* al Capitol, *Nits de gran ciutat* al Tívoli i *Una clienta ideal* al Fèmina — estrenats la mateixa setmana, són capaços de desorientar l'espectador més assabentat. I, de la mateixa manera que, fa dos mesos, dos films de lleons eren presentats un mateix dilluns — *L'home lleó* al Coliseum i *El gran domador* al Catalunya —, no fa gaire es projectaren simultàniament dos films de Lilian Harvey, *Els meus llavis enganyen* al Fantàsio i *Jo i l'Emperadriu* al Tívoli — entre parèntesi, aquesta coincidència volguda determinà una baralla grotesca entre les dues distribuïdores d'aquests dos films, que s'entredevoraren a cops d'anuncis en els diaris —, i la setmana passada, un mateix dia, s'estrenaren dues pellícules de temes orientals: *Madame Butterfly* al Coliseum i *Cançó d'Orient* a l'Urquinaona... Es veu que els nostres programadors han bandejat del seu vocabulari el mot *varietat*.

SEBASTIÀ GASCH

Un títol a recordar:
EL PODER I LA GLORIA
(THOMAS GARDNER)

TIVOLI

DEMA A LA NIT

presentació en
SESSIO DE GALA
de la sensació de l'any

LES AVENTURES MATRIMONIALS DEL REI "BARBA BLAVA"

Un film d'un gènere inèdit, barreja d'humor, sensibilitat i d'una grandiositat pròpia de l'enormitat de l'època en què transcorre l'acció.

DISTRIBUIT PELS
ARTISTES ASSOCIATS

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

URQUINAONA
Divendres nit, ESTRENA en sessió de gala, una sumptuosa opereta còmica de gran espectacle

Adquiriu les vostres localitats amb anticipació per aquesta solemne estrena

Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada

EL PAIS DE LES JOGUINES
Divertit dibuix sonor

NOTICIARI FOX SONOR
(Notícies d'Espanya)
Enterrament de l'Honorable President de la Generalitat de Catalunya. La Rifa de Nadal. Important acte militar a Madrid, i altres

NOTICIARI FOX SONOR
(Internacional)
Campionat de Motos a Nordamèrica. Els nous pilots de l'Armada Aèria Anglesa. L'esquadreta Aèria Francesa acaba el seu raid africà, i altres

ANIMALS EXCENTRICS
(Documental sonor)

Avui COLISEUM Avui

I ha estat l'èxit més sorollós de totes les sessions organitzades per "MIRADOR" fins a la data

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

EL PREMI IGLÉSIES

Un autor teatral desconegut

Quan dissabte al matí vaig llegir al diari que, contràriament a allò que hom assegurava a darrera hora de la tarda de divendres, el Premi Ignasi Iglésies d'enguany no era concedit a cap dels noms coneguts que es cotitzaven com a més segurs, sinó a Albert Piera, nom totalment nou, per la seva obra. *Els Homes forts,* vaig experimentar, junt amb la natural sorpresa, la satisfacció d'haver fet, feia ja uns quants mesos, la coneixença de l'autor premiat i àdhuc, per raons totalment infraliteràries, d'haver tingut la comèdia llorejada en el meu poder, encara que per aquestes raons alienes a la literatura i per un respecte relatiu al secret professional no la vaig llegir i només fullejar. Vaig apressar-me a comunicar a *La Publicitat,* coincidint amb J. V. Foix, les meves dades sobre la identitat real d'Albert Piera, desmentint així tota mena d'arriscades hipòtesis que es feien sobre pseudònims i autors coneguts i d'un estil inconfusible, i al cap d'un parell d'hores tenia la satisfacció de felicitar verbalment l'autor d'*Els Homes forts.*

Voltat d'uns homes tan apassionats del teatre català com Carles Capdevila i Avelí Artís, en l'interès dels quals troba un ressò immediat la paraula convençuda i les idees clares d'Albert Piera, el guanyador del Premi Ignasi Iglésies ens parla de la sorpresa que li ha produït la nova inesperada, de la confiança absoluta que, a despit de tots els dictàmens desfavorables de l'empresa del Teatre Romea — aquella manca de teatralitat que és la suprema excusa de la manca d'audàcia i d'intelligència dels homes que viuen dels afers teatrals — i de la vocació que ell, escriptor inèdit als trenta-sis anys, advocat que no exerceix, i fervent seguidor de la nostra literatura, amb una memòria sorprenent i una preparació admirable, sent instintivament pel teatre.

Albert Piera es recorda, per exemple, i ho diu a Carles Capdevila, de la impressió enorme que li causà la interpretació que féu aquest darrer, fa vint anys llargs, d'un paper d'idiota en una obra de Pierre Frondaie, *La presó de nois,* i ha viscut amb un interès exemplar l'aventura sovint lamentable de la nostra escena nacional. Té unes idees perfectament concretes sobre l'art dramàtic i està convençut de la importància, damunt de les taules, del traç directe i emotiu, una mica simplista, dels conflictes. Desconfia dels arabescos complicats, en teatre, i no tem, de bell antuvi, ensenyar totes les cartes, si el joc és bo. I no obstant — alguns membres del Jurat que li ha atorgat el Premi ho han remarcat —, *Els Homes forts* està construït amb una gran traça i una gradació d'efectes veritablement teatral.

Quant al llenguatge escènic, Albert Piera no creu que calgui fer cap concessió a la vulgaritat ni a la pretesa vivacitat de la incorrecció gramatical. Sense fer mai traïció a la naturalitat indispensable per no encarcarar el diàleg, creu, i així ho ha practicat en *Els Homes forts,* que aquesta pot coexistir amb una precisió exemplar del llenguatge i amb la distinció natural del català literari més refinat. Aquesta posició lògica és tan difícil de trobar en els autors catalans, amb comptades excepcions, que val la pena de destacar-la.

Els diaris han donat ja l'extracte essencial de l'argument de l'obra premiada. Albert Piera ens confirma que ha volgut inspirar la seva comèdia en la realitat barcelonina, en els conflictes polítics i socials de la nostra ciutat, que ell creu, i en això em fa l'honor de coincidir amb l'opinió que jo he manifestat damunt d'aquestes planes amb referència a la novella catalana, que constitueixen una pedrera inexhaurible de temes dramàtics. La lluita entre dos homes, dos germans, que representen dues concepcions antitètiques de la vida, és plantejada de bell antuvi. Hom veu que un dels dos serà vençut per l'altre. I fatalment serà el fort, el financer, el lluitador, el que serà víctima dels seus procediments de recerca de triomfs, i en canvi el seu germà, l'intellectual, distant totalment en el seu concepte de la vida, serà el vencedor.

L'autor d'*Els Homes forts,* doncs, no tem les idees ni els conflictes vius en la seva obra teatral. Confessa francament — ara que ja no està de moda, afegeix — la seva admiració per Victor Hugo i Alfred de Vigny. I tanmateix, no crec pas que Albert Piera s'embranqui mai en comèdies arqueològiques ni en drames en vers. Perquè ara, un cop descobert — si em permeteu el mot —, Albert Piera escriurà molt per al teatre. Les seves paraules, la seva preparació i la seva passió per les coses de l'escena permeten assegurar-ho: comptem ja des d'ara, per al nostre teatre, en aquest moment crític de silenci, de transformació i potser de superació, en el qual la revelació d'un nou autor dramàtic pot ésser un feliç presagi, amb un dramaturg que produirà regularment i que serà segurament un dels predilectes del nostre públic, si és que aquest existeix, o del que puguem crear de nou.

Albert Piera

* * *

En aquest fall del Premi Ignasi Iglésies d'enguany hi ha, sobretot, una cosa que m'interessa destacar, perquè contribuirà a aclarir molts falsos conceptes i perquè confirma una tesi que jo he vingut sostenint en diverses ocasions: hom ha atorgat el premi a un autor inèdit, totalment desconegut, sense cap recomanació ni cap influència d'amistat amb el jurat. Hom s'ha trobat amb una obra de qualitat i de força, que ha impressionat els encarregats d'atorgar el premi, i el valor intrínsec ha pesat més que tota altra possible consideració. No estem pas tan sobrers de valors positius, en la nostra cultura, per a permetre'ns de negligir un nom desconegut, si aquest es presenta al darrera d'una obra important. Sigui això una saludable lliçó per aquells que, desnonats en algun dels premis literaris, o absents de la contesa per desconfiança, malparlen de l'eficàcia i de la justícia d'aquests concursos. Un argument predilecte els ha estat pres, i aquest premi concedit a un autor inèdit pot ésser també un advertiment i un esperó per als autors ja coneguts i que romanen en la inacció.

Per acabar: no seria una cosa justa i un símptoma favorable que la primera temporada seriosa de teatre català que s'inauguri ho faci amb *Els Homes forts?*

RAFAEL TASIS I MARCA

La setmana que ve:

Del teatre català

PUNTS DE VISTA,

per Carles Capdevila

Dues estrenes al Paral·lel

«Les dones han guanyat» (Apol)

Segurament que el senyor Alfons Roure es té per un escriptor popular. Per a fernos-ho creure a nosaltres, en *Les dones han guanyat* ha portat a l'escena uns gitanos, un carreter, un bateig, uns guàrdies urbans, una taverna, uns pescadors de canya amics del vi i de la tabola, una cuina, etc. Amb tots aquests elements, el senyor Roure deu pensar fer figura de sainetista. «No la feia Emili Vilanova amb personatges semblants?», deu dir-se el nostre autor.

Ací està l'equivocació del senyor Roure i d'altres autors que es tenen per tan populars com ell. Si Vilanova i algun altre saineter de la nostra renaixença portaven al teatre guàrdies municipals i carreters, era perquè en aquells dies els guàrdies i els carreters eren personatges típics en la vida urbana. Els carrers i les places de la Barcelona vella sobreeixien de la vida pintoresca i colorida que aquells autors teatrals saberen copsar amb tanta gràcia.

Però el saineter ha d'evolucionar al compàs del temps. El sainet no és la reedició d'unes mateixes escenes; és la còpia teatral de la nova manera d'ésser, la recreació escènica de les noves figures, dels nous costums i del nou llenguatge.

I això és el que encara no ha vist el senyor Roure. No s'ha adonat que aquella taverna de Sans que ens pinta en la seva darrera comèdia no existeix sinó en la seva imaginació. Qualsevol dia pot agafar el metro i arribar-se a aquella barriada barcelonina i veurà com avui la gent té unes altres preocupacions i unes altres diversions ben diferents de les que preocupen i diverteixen els infeliços personatges de *Les dones han guanyat.*

En aquest sentit, el senyor Roure, que es té per comediògraf popular, està en realitat tan allunyat del poble com ho estaria un investigador científic reclòs en la impermeable solitud del seu laboratori.

En *Les dones han guanyat,* com en les anteriors obres del seu autor, no hi ha tan sols sainet, sinó que intenta haver-hi drama. Si el senyor Roure, com a autor còmic, és mediocre, com a dramaturg és lamentable. El drama que turmenta els personatges de *Les dones han guanyat* no té ni fons ni forma. En els moments culminants, invita a la rialla.

Amb aquesta obra debutà al teatre Apol la companyia Vila-Daví, prou coneguda perquè calgui esmentar els mèrits dels seus components, que representen amb gràcia i frescor obres del tarannà de *Les dones han guanyat.*

«Una nit...» (Espanyol)

Al teatre Espanyol cerquen l'obra que pot donar-los l'èxit anhelat. Un bon tros desorientada, l'empresa d'aquest teatre no sap cap a quin gènere decantar-se. Potser per això s'ha decidit a estrenar *Una nit...,* dels senyors Lluís Capdevila i Agustí Collado, que és una barreja de vodevil, de comèdia i de drama, i que els seus autors han adjectivat de «pellícula», no sabent ben bé quina definició li esqueia.

Poc interessaria la classificació, si l'obra resultés alguna cosa. Però *Una nit...* té un defecte greu, consistent que durant la primera meitat de la representació no hi passa res. L'acció no comença fins a mig segon acte, quan per la finestra entra en escena una noia que es creu que el protagonista de la comèdia és el seu pare, quan en realitat és filla de l'antic propietari de la casa. Aleshores, amb una mica de benevolència, hom comença a interessar-se pel que passa a l'escenari.

No gran cosa. Unes escenes de vodevil gens originals, per anar a parar a un final melangiós, en què el suposat pare que s'havia enamorat de la pretesa filla, es veu carbassejat per aquesta. Però com que per endavant estem assabentats de tot, res no ens sobta ni arriba a colpir-nos, a part que els personatges no tenen cap mena de consistència.

Entre els molts defectes d'*Una nit...* hi ha precisament el d'aquest aiguabarreig de gèneres. El cocktail no arriba mai a unificar-se i els seus ingredients en resulten tots perjudicats. El llenguatge, generalment xavacà, treu tota mena de categoria a la comèdia. En canvi, al final de l'obra, el protagonista parla amb un còmic encarcarament «purista» que no és la primera vegada que escoltem a l'Espanyol.

Tot plegat, res. A la sortida de l'estrena sentírem un comentari molt adequat. Deien:

—Es una pellícula al *ralenti...*

A.

ENTORN DEL PREMI IGLÉSIES

El teatre català inèdit

Un dels motius del collapse que pateix en aquests moments el teatre català, és sovint atribuït a la manca d'autors. I això no és del tot exacte. Cert que no en tenim cap de genial, ni de prou popular per trasbalsar l'actual ordre de coses. Però en canvi en tenim uns quants de ben apreciables, les comèdies dels quals ben presentades, i representades escaientment, poden entretenir perfectamnt un públic mitjà. I dic això sense pensar en els autors diguem-ne consagrats, ans només en els que han pres part en el concurs del Premi Ignasi Iglésies.

La primera votació del jurat per a la classificació d'autors n'ha posat de relleu onze, els noms dels quals ja s'han fet públics. Si la base de votació hagués estat més ampla — i crec que això en anys successius caldria deixar-ho a l'arbitri del jurat —, haurien sortit altres noms que ara semblen injustament preterits. Tals, per exemple, Josep Maria Vergés, que ha presentat una excellent comèdia de caràcters; Fages de Climent, en el qual hi ha evidentment un home de teatre, i el mateix S. Juan Arbó, l'obra del qual és, no obstant, molt difícil d'emmarcar a l'escena. Cal afegir, a aquests noms, els dels dos o tres autors ja consagrats, els quals, però, si la sort amb el jurat d'enguany i amb l'obra que han presentat els ha estat adversa, poden aconsolar-se pensant que, amb altres obres i davant d'aquest jurat irresponsable, però inapellable que és el públic, han estat més afortunats altres vegades. En conjunt, han estat presentades unes quinze obres literàriament o teatralment honorables.

Es remarcable que d'entre llurs autors, inèdits o semiinèdits, només n'hi ha un parell — Xavier Benguerel i J. M. Miquel i Vergés — que siguin menors de trenta anys. Els altres voregen o s'acosten als quaranta. I és ben possible que molts d'ells, a part de l'obra presentada, en tinguin escrites molt poques més. La manca d'estímul, la manca d'esdevenidor teatral, han fet que mig abandonessin llur vocació; que, quan ja s'haurien de trobar en plena febrada creadora i amb una producció abundant, se'ns presentin amb obres primerenques. I és evident que, si al nostre país hi hagués hagut més possibilitats teatrals, tots ells haurien treballat més, haurien guanyat experiència i llur producció seria segurament més madurada. Això vol dir — i la cosa és greu — que hi ha a Catalunya gairebé tota una generació d'escriptors teatrals a punt d'ésser frustrada. Car perquè un autor doni tot el seu rendiment, perquè la seva personalitat creixi i fins perquè pugui recollir els fruits de la seva obra — la popularitat triga a produir-se —, no és vers els quaranta anys que ha de començar a estrenar, sinó ben abans de la trentena. Adhuc des d'un punt de vista d'empresa, és convenient que els autors comencin joves.

Altrament, preterir aquests autors indefinidament fóra una injustícia. Amb les obres que han presentat al concurs, reforçades amb el pinyolet d'alguna traducció escollida i d'algun dels autors que en diem consagrats, es podria fer una temporada més brillant que la majoria de les que hem vist d'uns anys ençà.

Cal remarcar també que alguns d'aquests autors estan molt ben orientats. Deixant de banda els constructors de monstres i els nombrosos imitadors de Josep Maria de Sagarra — al qual és inútil i fins perniciós de seguir si no es posseeix com ell un do gairebé prodigiós de la paraula i una gran empenta lírica —, la majoria s'han decantat per la comèdia dramàtica. Certament és un gènere inferior a la tragèdia o a la farsa, però que plau molt al nostre públic; que té ací gairebé una tradició i dintre el qual gènere hom pot fer coses excellents si es decanta, com els autors que alludim, vers la comèdia de costums o de caràcters.

I s'hi decanta, millor dit, hi cau plenament, l'obra premiada i les altres quatre que van ésser preses com a base per a la primera votació, les quals són sens dubte, teatralment, les més satisfactòries. *Els homes forts* té damunt les altres l'avantatge d'ésser, en la seva concepció, més vasta, i més arquitecturada i plena en la seva realització. Joan Mínguez, amb *Una veu llunyana,* ha escrit, per la seva banda, una obra molt intelligent, en la qual planteja un gran problema que, quan l'enfoca de ple, produeix algunes de les millors escenes del nostre teatre actual. *La senyoreta Oest,* de Vidal Jover, és la més brillant de les obres presentades, la d'un to més modern i suggestiu. L'autor mostra un gran instint teatral: sap projectar un viu interès damunt dels personatges, i escriu un diàleg sempre intencionat. En *El plaer de viure,* Carner-Ribalta se sent la influència del cinema americà; però a desgrat de les reserves que un crític exigent pugui fer-li — més d'ordre psicològic, que teatral — és una obra plena d'interès i de sorpreses. Carner-Ribalta és d'aquests autors que, sense ambicions de genialitat, saben captivar el públic i que, a tot arreu, són els principals proveïdors de l'escena. Finalment, Benguerel, amb *Suburbi,* ens ofereix una obra d'una aparença assainetada i d'una intenció poètica, que és, sobretot pel seu llenguatge popular i castís, una pura delícia. En aquest aspecte lingüístic, *Suburbi* supera tots els intents de popularisme fets al nostre teatre.

Tals són les obres d'autors encara novells teatralment que, especialment i amb algunes altres, tals com *El jutge està malalt,* de Fages, i *L'altra veritat,* de J. M. Miquel i Vergés, voldríem veure representar ben aviat. Es clar que això, en una escena diríem normal. Altres obres presentades, tals com *Antigona,* de Guillem Colom; *Camins errats,* de S. Juan Arbó; *Capitello,* d'A. Esclasans; *L'esfondrada,* d'I. Agustí, són més aviat pròpies per a ésser representades en escenes especials, per a públic reduït i preparat — o que s'ho cregui: és a dir per endavant addicte.

DOMÈNEC GUANSE

CONTINENTAL

Claris, 5. - Telèfon 19763

BARCELONA

● FEMINA ● AVUI, DIJOUS, presentació del film de KING VIDOR

amb KAY FRANCIS i PHYLLIS BARRY

Producció Samuel Goldwyn, dels ARTISTES ASSOCIATS

Teatre GOYA

Avui i cada dia tarda i nit; la gran superproducció sonora

Formidable drama desenrotllat en el fons de la mar

PROXIMAMENT AL FANTASIO

The Majorca Sun and The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. legit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

Els Premis Crexells i Folguera

Aquest final d'any ha vist, es pot dir creant una tradició més que no pas continuant-la, l'atorgació dels Premis Crexells, Folguera i Iglésies amb què la Generalitat de Catalunya vol estimular les lletres.

Malgrat el fet indiscutible i repetidament constatat que cap quantitat de diners no és capaç, per ella sola, de fer produir una bona novella, un bon poema o una bona comèdia — i que, en canvi, sovint se'n produeixen de franc i àdhuc perdent-hi diners —, som uns partidaris decidits de la

Josep Carner

política de premis literaris i, en general, de la de premis d'ordres semblants.

I més encara és convenient i absolutament necessària aquesta política de premis en una terra com la nostra i sobretot en les circumstàncies actuals, quan hom comprova una minva notable en la producció de llibres i un marasme teatral esverador. Però, per bé que considerant que tot va lligat, cal deixar aquest darrer aspecte per a d'altres plomes més capacitades, tot remarcant que si la crisi teatral fa parlar i escriure més que les altres, és perquè transcendeix més públicament posant en joc més persones i més interessos que les altres. I, de totes maneres, la crisi teatral no és pas, val la pena d'insistir-hi, un fet aïllat que es pugui considerar en ell mateix, desglossat d'altres fets concomitants, sinó que és un aspecte d'un desinterès general: el públic no acut al teatre català, però tampoc llegeix ni llibres ni diaris catalans en la proporció que caldria.

Els premis, doncs, demés d'una funció d'estímul als escriptors, n'exerceixen una altra, la de suscitar l'interès o almenys la curiositat envers la cosa literària. El que cal, per tant, és que no s'anquilosin per a convertir-se en una institució merament burocràtica, l'obra de la qual només remogui, uns dies cada any, el reduït cercle dels optants als premis i dels medis literaris.

Per això, per aquest aspecte de propaganda literària, de crear un interès — que vol dir crear un públic —, no era de doldre, en el fons, l'enrenou que s'armà l'any 1929, primer de l'atorgació del Premi Crexells. Tot i les inexactituds, la passió, la mala fe a estones, és preferible l'agitació d'aquell any que no pas la indiferència dels altres, només truncada pels planys d'algun autor que es creu postergat injustament.

Potser s'objectarà que aquesta política de premis és un mitjà artificial de donar una ilusió de vida a una cosa que no en té gaire, una mena d'oli camforat i de balons d'oxigen, un cultiu en hivernacle. Tant li fa. La qüestió, de moment, és que n'hi hagi sigui com sigui, que s'aguanti una mica de caliu que de tant en tant produeix una flama més o menys brillant. Ningú no pot afirmar rodonament que la situació no millori un dia o altre.

El pessimista a la bestreta retreurà en la llista dels premis literaris, i sobretot en la del Crexells perquè és el que compta amb més anys d'existència, que no han servit per a revelar cap nom nou, tret del cas del Premi Iglésies d'enguany.

En això, no hi tenen pas cap culpa els premis. Si no surten autors nous, o els pocs que surten no mereixen l'anomenada ja al primer cop, no s'hi pot fer res més que esperar que vinguin èpoques millors o que es produeixi l'aparició del talent encara inèdit.

Potser alguns dels que es creuen trobar-se en aquest darrer cas parlin de capelletes, de prestigis consagrats que sembla que calgui reconsagrar i embotellen el pas als noms nous, etc.

Tot això, cada any ho hem dit, i sospitem que enguany podem repetir-ho encara, són històries. Malgrat la poc intensa vida literària catalana — o potser per això mateix —, enlloc no és tan fàcil de no ésser inèdit com a Catalunya. (Excloem d'aquesta afirmació el teatre, que ha de viure sota unes condicions diferents que els llibres.) No ens costaria gens de dir que preferiríem que retornessin a la ineditat, si això fos possible, alguns autors les obres dels quals corren impreses.

De manera que si no surten novellistes ni poetes nous, és que no n'hi ha, però mentrestant alguns autors troben en els premis un escreix de beneficis i de fama, cosa molt digna d'ésser tinguda en compte en un país com el nostre. I quan surt un nom nou que veritablement s'ho valgui, prou que li és feta justícia, com s'acaba de veure amb el que ha ocorregut en el Premi Iglésies.

* * *

A part aquest i el seu guanyador, de què es parla en un altre lloc, diguem alguna cosa dels llorejats amb el Premi Folguera i el Premi Crexells, Josep Carner i Carles Soldevilla, respectivament.

Es gairebé sobrer de presentar l'un i l'altre als nostres lectors. Llur nom i llur obra són prou coneguts, després d'una llarga actuació literària com autors, traductors i articulistes. L'un en uns camps, l'altre en altres, tots dos han fet molt per l'idioma català.

Josep Carner posseeix el geni de l'idioma i l'ha manipulat sempre amb una perfecció inigualada perquè no ha aparegut mai com un esclau d'aquesta perfecció, sinó que s'ha sabut moure dintre ella amb un domini ab-

Carles Soldevila

solut, sense cap esforç, amo de la forma i no pas supeditat a ella.

De banda la part que en podríem dir estrictament literària, aquesta obra de depurador i enriquidor de l'idioma, el fa creditor a l'agraïment de tothom que parla i escriu en català.

Com així mateix Soldevila, en llargs anys d'insistència quotidiana, ha contribuït a dotar el català, emprant-lo per a tota mena de temes, d'una flexibilitat que no és exagerat de dir que abans d'ell no existia.

Algun rondinaire podrà dir que ni Carner ni Soldevila no necessitaven, després d'una llarga i nodrida carrera literària, cap mena d'estímul. Però tret d'aquesta possible veu de desacord, tothom reconeixerà que a més a més del valor dels llibres pels quals se'ls ha dat el premi — *El veire encantat* de Josep Carner i *Valentina* de Carles Soldevila —, aquesta recompensa venia a coronar un esforç sostingut amb tota dignitat anys i anys, sense un moment de defallença.

VARIETATS

Processos literaris

Un tribunal francès ha condemnat la novellista Jeanne Nabert a 3.000 francs de danys i perjudicis i a la supressió d'alguns passatges del seu llibre *Le cavalier de la mer*, en el qual s'han reconegut els habitants de Point-Croix (Finistère), poble que en el llibre és anomenat Bourg-le-Cap.

Aquesta sentència i alguna altra de semblant han desensopit un bibliotecari del ministeri de la Guerra, Jean Lemoine, que ara s'ha recordat que era recognoscible com a personatge d'un llibre publicat ja fa aquells bons vint anys i l'autor del qual és mort. El llibre és *La révolte des anges*, l'autor — potser no calia dir-ho — és Anatole France, i el personatge en el qual aquell bibliotecari s'ha jutjat retratat porta el nom de Sariette. I ja tenim el bibliotecari demandant els hereus de l'escriptor.

El diplomàtic belga Guy Schoubeete de Tervuren, que sota el nom de Jean Nolèves ha publicat un llibre que té per tema la llegenda de Komatxi, poetessa japonesa del segle XI, es veu perseguit judicialment per l'escriptora franco-nipona Kikou Yamata. Segons allega aquesta, havia prestat un manuscrit seu, sobre el mateix tema, al diplomàtic, el qual se n'ha aprofitat per plagiar-lo.

Però tots aquests processos perden importància davant el que el president i un dels membres de l'Acadèmia Goncourt, Rosny *aîné* i Dorgelès, han intentat a dos periodistes, Galtier-Boissière i Sicard, que l'any passat menaren una forta campanya per l'adjudicació del Goncourt a Guy Mazeline, autor de *Les loups*, gràcies a maniobres tèrboles i àdhuc venals, que perjudicaren el *Voyage au bout de la nuit*, de Céline.

Sembla que per ara les coses s'arrangen sense perjudici per als periodistes esmentats.

Amateurs i professionals

El Goncourt d'aquest any, André Malraux, té dos germanastres que s'ocupen més d'esport i de cinema que de literatura. Darrerament, un d'ells, trobant-se a casa de l'autor de *La condition humaine*, es posà a buscar entre les estatuetes i els objectes que el novellista ha recollit en els seus viatges.

—Què busques? — li pregunta André Malraux.

—La copa — li respon l'esportiu.

Aleshores, el guanyador del Goncourt li explica que el premi no consisteix en una copa d'un metall més o menys bo, sinó en cinc mil francs.

—Així, ets un professional! — exclama el jove esportiu.

BUSQUETS
MOBLES
Visiteu la gran Exposició de
Presents de Cap d'Any
i Reis. Selecció de joguines
Visiteu Noves Sales de Mobiliari models moderns :: Exposició del grup d'Art Vivent
PASSEIG DE GRACIA, 36. - TEL. 16825

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

La vocació literària

Entre totes les consultes que la confiança dels amics i l'optimisme que, de vegades, tinc la sort d'inspirar a alguns lectors, fan arribar a la meva taula de treball, les que més m'engavanyen són les que aparentment m'haurien d'escaure millor: les relatives a la vocació literària.

«Creu que el meu fill té condicions per dedicar-se a escriure?», em demana un pare d'aquesta època feliç que gairebé desconeix les intransigències ferotges del senyor Es-

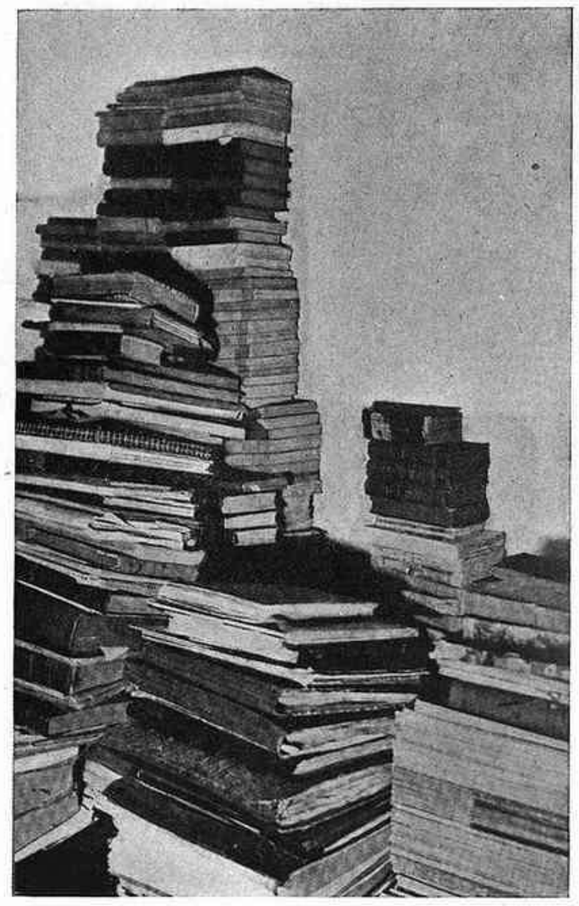

Llibres, llibres, llibres...

teve davant les inclinacions artístiques dels seus plançons.

«Amb franquesa — em demana dies després una mare més o menys tocada de novelleria —: opina que la meva noia no farà mal paper si publica aquests contes?»

Aquestes consultes són delicades i fins espinoses. Però encara en són més les que formula el propi interessat, cara a cara, amb un somriure que entendreix o amb una ganya que desafia. Al capdavall, a un pare, a una mare, els pots parlar amb certa confiança; trobes tard o d'hora el punt d'egoisme o de recel, d'afecte o de previsió, on poder fer palanca per elevar-te a la sinceritat... Però, amb l'interessat, amb l'aspirant mateix!

Es clar que de vegades es presenten uns minyons o unes noies que semblen models d'humilitat, trèmuls, indecisos, ruborosos. El cor se us en va a encoratjar-los, a asserenar-los, a saturar-los d'optimisme. Però, aquest impuls que potser honora la vostra sensibilitat, és perillosíssim. Heu d'anar molt amb compte a obeir-lo. Pel goig de veure aquell neòfit illuminat per l'esperança, us exposeu a llançar-lo en una falsa pista on trobarà obstacles insuperables, trencacolls i precipicis.

Perquè, evidentment, entre els que experimenten entre els setze i els vint-i-cinc anys la fallera d'ésser escriptors, el que més abunda no són pas les vocacions ben servides per les aptituds. Per una vegada que, entre el paperam que us sotmet ur aficionat a les lletres, descobriu la guspira inconfusible de la poesia, quantes i quantes no trobeu sinó un simple esplai d'adolescent passatgerament inadaptat al medi o un mer entreteniment de grafòman!

Admira el nombre d'alienats i de malalts mentals de tota mena que es dediquen a l'escriptura. Els psiquiatres van sempre amb les butxaques plenes d'escrits que els passen llurs clients. L'art, com la religió, és una de les portes d'evasió que cerca amb més delit l'home que ha perdut el control de la seva intel·ligència.

Però àdhuc en els casos raríssims que la vocació literària del minyó o de la noia que ve a consultar-vos sembla servida per una veritable facultat creadora, costa de donar consells honrats als qui aspiren a consagrar-se a les muses. Un hom no pot oblidar en aquell moment crític que el valor comercial de la poesia, exceptuant períodes de romanticisme agut com el que va enriquir fins a fer-los milionaris Victor Hugo i Lamartine, és minúscul. La majoria dels poetes, àdhuc els de primera línia, han de sufragar una part de les despeses d'edició de llurs versos o bé acollir-se a qualsevol mena de mecenatge editorial.

Hi ha la novella, hi ha el teatre... Evidentment. Hi ha gèneres que permeten als qui els cultiven amb èxit una existència, no sols còmoda, sinó, en determinats casos i en determinats països, opulenta. El cas d'un Bernard Shaw, d'un Wells, d'un Pagnol, d'un Maurois, d'un Wallace, d'un Molnar, d'un Bourdet... Valors ben desiguals en l'ordre de l'estètica, però que representen un exemple clar de les possibilitats materials que ofereix encara la literatura als dramaturgs i als novellistes.

Però analitzeu una mica aquests casos. En primer lloc cap d'aquests milionaris no fa poesia pura. Adonant-se'n, molts poetes han abandonat els versos i la lírica i han provat de cultivar els gèneres remuneradors per excel·lència. A França, a Anglaterra, quina quantitat de lírics extraviats en la novella!

«Què més té?—em direu—. Així com el iode o el salicilat, l'adrenalina o la calç, es poden administrar en diverses formes i en diferents vehicles, la poesia també pot ésser preparada en píndoles, en comprimits, en injeccions i fins en inhalacions. Què més té?»

Suposem certa aquesta indiferència i fins afegim-hi que cada època, necessitant si fa no fa els mateixos excitants, els mateixos analgèsics i els mateixos reforçants, s'inclina tanmateix a preferir-los en una forma determinada, tot negligint les altres. Conformes. Però, a l'home que us compareix amb un munt de versos, l'heu d'aconsellar a base d'aquells versos. Encara que li indiqueu que només la prosa, en casos d'èxit, té força nutritiva, podeu assegurar que podrà canviar de gènere sense entrebanc? Aquests canvis no proven a tothom; n'hi ha que hi sucumbeixen i n'hi ha que hi contrauen malalties cròniques.

Un altre papu convé agitar davant el neòfit, àdhuc si es tracta d'un neòfit que ofereix algunes penyores clares de la seva aptitud per a la narració o per al drama. Coincidirà el seu talent amb els gustos de l'època? Ah, no és un risc imaginari. Abunden els casos de falta de sincronisme entre autor i públic. Stendhal n'és un i dels més egregis.

Aquest risc que és universal, vull dir que es dóna en tots els països, en els que tenen poca afició a les lletres ve augmentat pel fet que quan el vent és favorable a un escriptor, l'escriptor afavorit no troba res que s'assembli a l'opulència. Mai l'escriptor català no arriba a ingressar com un advocat de primera quota, o un cirurgià de fama o un bon establiment d'específics.

Finalment, del fons del sac, faig sortir un altre fet molt a propòsit per imposar respecte als neòfits irreflexius. Els dic aproximadament això: «Estimat amic, vós aspireu a escriure per fugir d'una colla de servituds que us avergonyeixen; el comerç us fa fàstic; la indústria us repugna... Molt bé! Comprenc perfectament la vostra posició. Però, mireu com molts joves que han participat del mateix fàstic i de les mateixes repugnàncies que vós, i que, per guarir-se'n, han ingressat en el gremi dels artistes, després, empesos per necessitats que mai no deixen de presentar-se, han hagut d'industrialitzar llur art i mercantilitzar els seus productes... Valia la pena de fer una giragonsa tan gran per tornar, fet i fet, al punt de partida?»

Si després d'agitar totes aquestes fantasmes espantoses — fantasmes que, ai, prenen cos tan sovint i amb tanta vitalitat! — el neòfit que ve a consultar-me persisteix en els seus propòsits, començo a mirar-lo amb compte: posseeix, si més no, la dosi d'heroisme o d'insensatesa que és indispensable per ingressar en la corporació.

En definitiva, davant les vocacions incipients em sento cada dia més inclinat a adoptar aquell lema feroç que, si no recordo malament, va inventar Delacroix: «Decouragez les beaux-arts».

CARLES SOLDEVILA

D'ACTUALITAT
Francesc Macià
per Alfons Maseres
Col·lecció "Quaderns Blaus"
Preu: 1'50 ptes.
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

Un bon regal per a la quitxalla i... grans
Aventures de MICKEY
TÍTOLS PUBLICATS:
1 Aventures de Mickey
2 Mickey a la casa encantada
3 Mickey buscador d'or
4 Mickey a la vall infernal
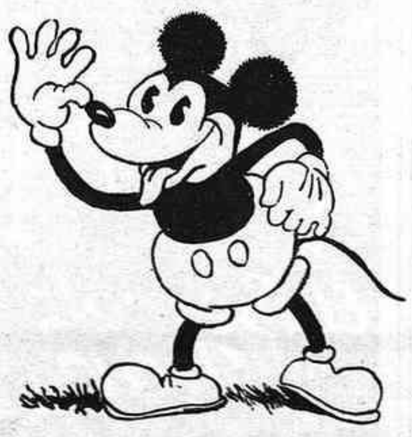
MAGNÍFICS ALBUMS
Format de 28 x 21 amb 15 historietes de diversos episodis, il·lustrades amb colors, relligat especial, magnífica coberta luxosament il·lustrada en colors. Aquests àlbums existeixen solament en castellà al preu de
PESSETES 2'50
Demaneu el Catàleg il·lustrat - Llibres per a Regals
LLIBRERIA FRANCESA
Rambla del Mig, 8 i 10
Sucursal: P. Gràcia, 87

FESTES DE CAP D'ANY I REIS
Llibres francesos per a presents
LIBRAIRIE LOUIS BERGÉ
Rambla del Centre, 19. - Telèfon 23118

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

Exposicions de pintura

Exposició del Nu (II)

Havent ja parlat del *clou* de l'exposició, constituït per Garcia, aquesta segona vegada que críticament ens encarem amb l'aplec de pintura i escultura col·leccionat, podem determinar que així, en una mena d'imatge, l'Exposició del Nu és com un cinc d'oros el centre del qual és ocupat pel pintor esmentat la setmana passada. La resta dels cercles aurífers són Martí Llauradó, Viladomat, Josep Prim i Camps-Ribera. Cinc personalitats cims en la primera Exposició del Nu.

Els dos escultors han donat de si tota l'esplendidesa artística de què són capaços. De Viladomat, però, ja era d'esperar. La seva classe, indiscutiblement màxima, fa expressar-nos amb aquesta naturalitat i afegir que el seu triomf no ha revestit una novetat com la que ha ocasionat Martí Llauradó. Aquest, sense cap mena de dubte, ha assolit la figura escultòrica principal de l'exposició en una obra model de les més estrictes i elementals perfeccions de la bellesa. El nu de noia presentat és una d'aquelles obres que per elles soles signifiquen l'obertura de totes les portes que donen cap a l'absoluta estabilitat. Després d'haver aconseguit això, vetllant-se una mica, es pot estar segur d'un mateix i obtenir la seguretat que s'és escultor de cap a peus. Ara, Llauradó es podria dedicar al conreu de les més imponents estultícies, que ja en l'historial local constaria l'aprovat definitiu de l'assignatura de la interpretació.

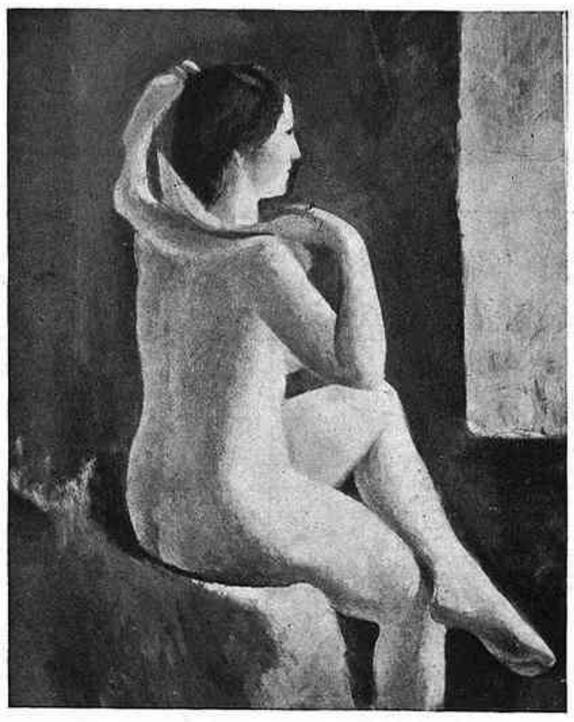

J. M. Prim — Pintura

L'obra té un gran concepte general. Es pensada absolutament. A més a més, té la confluència de l'estructura i de la sensibilitat. En una paraula, fa adquirir en tots els moments la impressió de l'obra mestra realitzada en l'instant meravellós que s'han condensat en l'esperit les imprescindibles virtuts dels fenòmens de l'expressió artística.

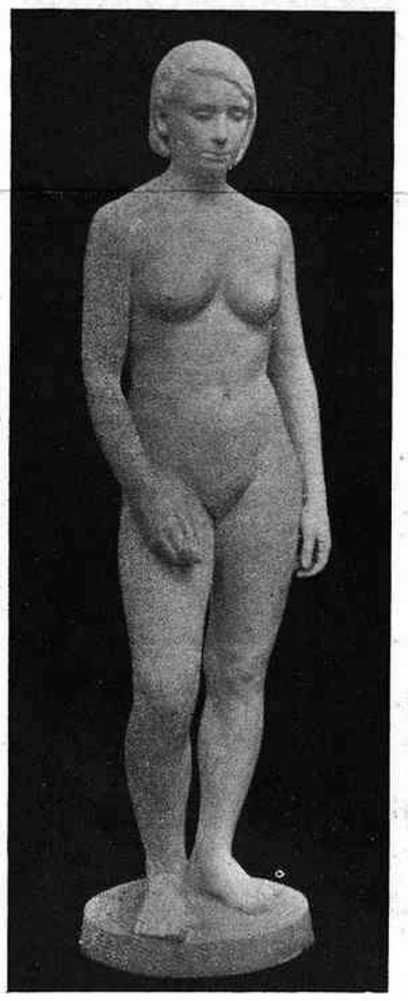

M. Llauradó — Escultura

* * *

Camps-Ribera, d'un temps ençà, ve a cada moment que s'exterioritza denotant-se més clarament com a l'aparició en cos i ànima del gran pintor que realment és. La seva coneixença de l'ofici, la gran quantitat de *savi* que posseeix, ha anat cristal·litzant. I a mesura que la lluita envers aquell infinit, pròpia de l'home que sap moltes de les coses que constitueixen un nucli vital del seu afer, ha anat apagant-se de resultes de la convicció de la relativitat del seu espai, s'han concentrat moltes d'aquelles immenses partícules disperses i heterogènies que unides fan el valor personal intervingut per grandeses artístiques arreplegades en l'antologia. Es una mica l'assentament de l'anarquista que ha devorat famèlicament tota la literatura panaceica i que després d'haver plorat davant les grans raons de la utopia velada, s'ha adonat que no hi ha res a fer i que per raons àdhuc humanes l'única gran veritat assolible, veritat per tant, és la preocupació de la redempció començant per un mateix, amb les forces de l'individualisme i les pròpies facultats aplicades a desvetllar la seva superació i l'estímul d'altri.

Les dues teles que ha exposat són un gran arrodoniment de la forma i el color. Camps-Ribera fa d'un vermell de fons una tinta dolça, sobre la qual descansa amb un ritme total el rosat de la carn i les inflexions colorístiques d'altres elements que acompanyen la composició. No és per això una pintura mansa. Es, contràriament al que es pugui suposar, un resultat agressiu, com el de l'íntima agressivitat d'un Renoir, per exemple, un aplec de la pintura profunda en diríem, d'aquella que respira una fàcil inquietud biològica que cal no confondre amb una antiquietud de psicologia. Camps-Ribera ha volgut fer uns nus amb les netes característiques de nu, és a dir volent fugir de l'eufemisme per mitjà de llanguideses ni bones ni dolentes. Ha pintat unes teles a una fogositat visual molt crescuda, entusiàstica d'intenció i plena dels matisos inherents a una vida possible, que veiem, coberta pels vestits, contínuament pel carrer. Pintura, doncs, que explica sincerament una realitat panteixant, amanida amb una gran victòria general del color.

* * *

Josep M. Prim és un artista intelligent que, decidit a la interpretació d'una idea, acumula sobre d'ell les més severes responsabilitats estètiques i les presenta en el moment oportú sense amoïnar-se de cap prejudici. Franquesa integral contra la qual s'estavellen els emmalaltiments i les falsetats cròniques dels que creuen veure en el seu camí un sistema a l'abast d'ells mateixos.

Prim té una rusticitat equivalent a molts exteriors mediterranis que només cal rascar una mica perquè apareguin condensats en endolciments els clams lírics del nostre esperit. Cal observar amb un deteniment no gaire considerable les seves teles per a veure sota la roca viva de les figures tot l'engranatge sensible que les mou, l'ocupació més que la preocupació en la línia, el concepte del color i de la llum, la situació de l'ambient. En aquest darrer i important apartat, Prim inclou un enorme contingut de força. Les dues obres vénen a dir palesament que la pintura de Prim és un procés complet de la pintura en tota l'extensió de la paraula.

* * *

L'enumeració de la resta d'autors equivaldria a haver de reincidir en un altre article.

Per creure col·laborar millor a la glòria de l'Exposició del Nu hem enfocat la seva recensió en aquell cinc d'oros del qual parlàvem amb la idea de retreure aquells noms que més han contribuït a l'èxit del saló.

En aquesta llista cal esmentar l'escultura de Monjo; uns esplèndids dibuixos, dels millors que li hem vist, de Montserrat Fargas; fragments parcials de les teles de Muntané, un dels dos quadros de Pere Daura, un altre dels de Mombrú, l'obra força justa de Carme Cortès, i el cert encant de l'oli del japonès Mikoumo.

E. F. GUAL

Una sala d'exposicions transformable

Mentre l'arquitectura pseudo-maquinista dels alemanys i dels corbusieristes va entrant fins al coll dins el fang de la vulgaritat, i passa dels dits dels arquitectes a les mans dels mestres de cases, i es fa burgesa fins al moll dels ossos, i barroera, i deixada, i ininteressant, els esperits inquiets i selectes que volen seguir les rutes de la veritable construcció maquinista exploren les possibilitats que el moviment mecànic els ofereix. En aquestes planes he anat donant notícia i exemples de construccions modernes, autènticament maquinistes, o sigui molt influenciades pel moviment mecànic. Avui m'és grat d'oferir un exemple de estat dut a execució sense cap influència directa meva.

Tothom sap, a Barcelona, que la Llibreria Catalònia té, als soterranis, una acreditada sala de conferències i exposicions. Però no tothom sap els problemes d'organització d'una cosa que sembla tan senzilla. Una sola sala — primer problema — és sovint poc apta com a lloc d'exposicions: hi ha objectes artístics que demanen la sala petita, el reconet; altres exigeixen ésser descoberts en passar una porta. En canvi, una sala de conferències ha d'ésser *una*. Però, a més, la sala d'exposicions requereix un despatx per al director — i la sala de conferències demana una tribuna —, i tot això calia posar-ho junt, barrejat, però fàcilment destriable. L'arquitectura *quieta* no donava solució als problemes plantejats a la sala Catalònia. Aquelles màquines immòbils de níquel i vidre, que caracteritzen el pseudomaquinisme, no servien per al cas. Va caldre tombar l'esquena a aquesta arquitectura i acollir-se a la construcció *Actar*.

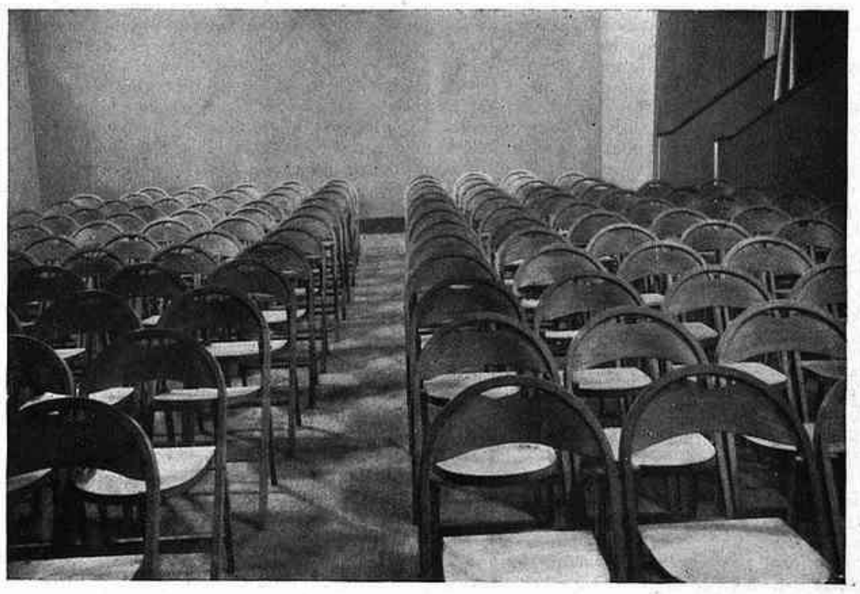

El local com a sala de conferències...

...i com a sala d'exposicions

Aquestes dues fotografies que acompanyen aquestes ratlles us diran com va la cosa. I, a més, la sala és d'entrada lliure, i de fàcil visitar. Veureu, si hi aneu, dos grans embans giratoris, de gruix i matèria aptes per donar la sensació de paret, els quals poden dividir en dos l'àmbit de la sala. Veureu, també, la solució enginyosa del despatx del director transformable en tribuna per a la taula del conferenciant. Notareu una sèrie de detalls de funcionament, i, sobretot, sentireu un refrescament, una vida, que prové del fet que no res s'hi ha fet per estètica pseudo-maquinista, sinó per la pura necessitat funcional que només el moviment pot imposar.

A altres llocs del món s'han fet i es fan sales d'exposicions transformables. Es l'*Actar* que avança. N'hi ha on el nombre i disposició dels embans mòbils és tal, que poden ésser fetes dotzenes de combinacions de saletes i recons, de formes i dimensions variables; els objectes i pintures poden ésser exposats sota angles i llums variables, dins d'àmbits regulables quasi al centímetre. Però el que es fa fora de Catalunya, en aquest ram, m'interessa menys que el que fem a casa; perquè tinc la pretensió que, havent nascut aquí l'*Actar* i la seva doctrina, aquí ha d'ésser la seva Meca — l'indret vers on, anys a venir, tots els gratacels giratoris del món tombaran la façana principal, cada tarda quan el sol es pongui.

NICOLAU M. RUBIO
Arquitecte

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER I CALLÍS, 3, 5 I 7
(DAVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCÀRRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÉFON
14856

LA XOCOLATA
Amatller
CONTRIBUEIX A LA FELICITAT D'AQUESTA FAMILIA

COM CONTRIBUIRA A LA VOSTRA SI LA PROVEU

raspalls per a tots els usos
articles de neteja—objectes per a presents
rambla catalunya, 40

GUTEMBERG, S. A.
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les
Arts Gràfiques
Aguilers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

MUSICA I RADIO

La propaganda per ràdio

Continuant l'exposició dels diversos problemes que comporta la utilització de la ràdio com a mitjà publicitari, ens ocuparem ara de les anomenades emissions especials, realitzades amb l'ajut econòmic dels anunciants. Es sens dubte la forma que de primer antuvi sembla ésser feta de manera més desinteressada, cosa que precisament constitueix el secret del bon gust, és a dir, amagar tot el possible l'interès de publicitat, i és justament en moltes ocasions, de molt bon resultat. L'abús de la insistència a repetir la radiació de l'anunci, no és profitós i invita a la desconnexió sobtada de l'aparell. En general, és més profitós servir-se d'artistes a l'abast de tothom i que cultivin gèneres ben populars. Ací no hi ha dubte que és amb la sarsuela i amb els artistes vocals amb què cal comptar, i dintre d'aquest gènere cal reconèixer, sense concretar, que s'han ofert ara emissions ben interessants, i si han estat acompanyades per una propaganda gràfica a la premsa, el resultat ha estat d'efectes ben profitosos, puix l'endemà mateix han pogut ésser comprovats.

Temps enrera, quan l'organització de la ràdio era més limitada i es feien ja retransmissions des del Liceu, sovint i com a mitjà publicitari, els anunciants subvencionaven el cost bastant elevat d'aquelles, però val a dir que aleshores imposaven una tortura al radioient tallant sempre la radiació al punt més interessant. Es de suposar quines poques simpaties el producte anunciat guanyaria en aquells moments. Amb això volem dir que l'anunci es basa sempre en la simpatia del públic i tots els mitjans que la rebutgin han de tenir ben poca compensació. Es per això que es fa difícil de saber la utilitat que poden donar molts dels anomenats discos-anunci, que han vingut a agreujar encara més la situació del radioient pel que fa a l'abús de propaganda radiada. Si algun avantatge proporciona la utilització del disc en les emissions de ràdio, ha estat precisament en la varietat, que així es pot obtenir amb pocs mitjans, i és precisament el contrari el que esdevé amb els discos-anunci, és a dir, un mateix motiu és repetit produint l'ensopiment i fins i tot l'avorriment de la ràdio. Hi ha discos d'aquests els editors dels quals no han tingut en compte la diferència que hi ha entre l'anunci escrit i l'anunci per disc, on no es pot encabir si no és en forma molt discreta la llista de les virtuts de l'article anunciat, i fins i tot detalls complementaris. No es pot negar, però, que n'hi ha de molt ben trobats, en els quals la gràcia del compositor i encara més la de l'intèrpret saben amagar la intenció utilitària sense minvar l'efecte publicitari. Tot el secret està en el fet que les emissores administrin la radiació amb certa mesura.

Hi ha, per fi, l'habilitat de saber distribuir la publicitat, de la mateixa manera que s'escau en qualsevol publicació gràfica. De la mateixa manera que trobaríem desplaçats els anuncis dintre de la secció telegràfica de darrera hora de qualsevol diari o interrompent el text de l'editorial, és de mal gust sorpendre l'atenció de l'oient amb un excés de publicitat precisament a les hores en què el radioient necessita la ràdio. Dintre d'una emissió dedicada a un artista o autor de marcat interès, no s'haurien d'encabir anuncis, puix és de poc respecte per a l'obra d'aquells.

La publicitat per ràdio, doncs, no pot ésser rebutjada, perquè constitueix, i més en els països on els organitzadors de les emissores no tenen cap força coercitiva per a obtenir mitjans econòmics de subsistir, l'únic ajut amb què es pot comptar; però cal també posar davant de l'abús, mitjans que garanreixin el bon gust i la paciència dels radioients, i per això és necessària una intervenció de l'autoritat, que al mateix temps vetllarà perquè aquest mitjà publicitari no es desenrotlli en perjudici d'altres empreses que també tenen en la publicitat la millor ajuda.

J. G.

UN ORATORI DE STRAVINSKY

"ŒDIPUS REX", AL LICEU

El Liceu ha tingut el coratge de temptar una representació de l'*Edip Rei*, de Stravinsky. Sentint com sentim l'obligació d'encoratjar totes les temptatives de fer conèixer al nostre públic tot allò que hi ha de progressista i àdhuc de revolucionari en el món musical i de divulgar les obres capitals dels compositors del nostre temps, ens apressem a remerciar la direcció del teatre més representatiu de la nostra ciutat, si més no per la seva bona voluntat. I ho hem de fer amb major motiu per tal com les primeres setmanes d'aquesta temporada poden ésser considerades, des del punt de vista artístic, com un èxit excellent, mereixedores, amb just motiu, de l'aplaudiment i de la satisfacció del públic. La figura eminent de Txaliapin ens ha convençut novament que a l'òpera un veritable talent d'actor unit a musicalitat extraordinària pot, encara, sotragar-nos pregonament, àdhuc quan la davallada de les qualitats de cantant d'aquest gran artista és cosa admesa i indiscutida. Els dos divos italians han estat també, per la seva banda, rebuts amb entusiasme i el mateix podem dir de la companyia russa. Però el que nosaltres considerem d'una importància capital, és el fet que els dirigents del Liceu senten cada dia més el deure de donar en les representacions del nostre primer teatre un espai sempre creixent a l'òpera espanyola. Falla, Granados, Vives, figuren al repertori amb obres importants, obres que a excepció de les de Falla, no han pogut trobar fins ara una estada durable en cap escenari de fora d'Espanya. Es precisament en el conreu de l'òpera espanyola on creiem que serà possible fonamentar un dia la importància internacional del Liceu de Barcelona, el qual podria esdevenir d'aquesta manera, al costat de la Banda Municipal i de l'Orfeó Català, el centre de divulgació mundial de la cultura musical espanyola. I pot arribar a ésser-ho fàcilment, puix ja compta, en la personalitat de Lamote de Grignon, un director artístic que ha sabut reunir en ell les rares qualitats d'una autènutica i infatigable passió pel seu art i d'un domini extraordinari de l'estil de la música espanyola.

* * *

Totes aquestes belles perspectives ens fan encara lamentar més el fet que la representació de la famosa òpera-oratori de Stravinsky hagi constituït un fracàs complet. Hem parlat ja alguna vegada des d'aquestes mateixes pàgines de la premissa fonamental de tota execució musical: això és, la necessitat de copsar, en tota la seva amplitud estilística, l'esperit d'una obra; de saber llegir en la partitura la veritable intenció del seu creador i d'interpretar-la tal com ha estat concebuda. Els grans mestres no deixen lloc a dubtes respecte a aquest punt. Per a aquell que sàpiga llegir, en la partitura de Stravinsky hi és tot. I el mestre Steiman, diguem-ho tot seguit, no posseix pas el do de poder llegir en les partitures. La conseqüència fou una terrible barreja d'estils, una manca de propietat i d'exactitud de l'execució que han falsejat completament l'esperit d'aquesta obra de contorns tan precisos i d'un estil tan clar i tan transparent. Els passatges ràpids, tan importants en l'*Edip*, i dels quals Steiman havia perdut completament el domini, ens feien pensar, en lloc del moviment interior de l'acció tràgica, en un dolent exercici per a piano. Tot el que hi ha de sec i d'agut en la partitura de Stravinsky, tots els accents estridents i l'esclat de la xaranga, eren completament apagats i submergien l'alè emocionant de l'obra en una insípida «salsa» de vulgaritat. A l'escena, el mateix garbuix. Els decorats, que, segons la voluntat dels autors, havien d'ésser «lleugerement esbossats» i als quals ha de «mancar tota profunditat», presentaven una barreja de modernisme (els cavalls del carro de Creon semblaven trets d'un cartell «Maga»), de realisme i d'un wagnerisme rocós. L'estil dels vestits, oscil·lant entre les figures de l'Antic Testament, els càids musulmans i el bon pare Santa Claus que ve a veure aquests dies la mainada dels països germànics, provocava amb molta raó les rialles del públic.

La falta més greu i incomprensible ha estat la de no gosar fer sortir el cor en ple escenari i de fer-lo cantar i actuar, submergit en les tenebres perilloses dels bastidors, en el mateix estil monumental que els altres personatges. D'aquesta falta es derivaren una sèrie de fets lamentables: allà on calia que es fes sentir més el cor, amb prou feines se l'oïa; la coincidència entre l'orquestra i les veus d'home sobre les quals es basa la impressió de l'obra, mancava completament. Per la seva banda, el personatge tràgic d'Edip quedava desproveït de tot ressò vivent i es veia forçat a cantar de cara a unes bambalines immòbils. El *speaker* que ha d'explicar el curs de la tragèdia, fou omès, o oblidat, de forma que el públic no comprengué res del que passava a l'escena i reaccionà amb justes protestes — a les quals unim les nostres — contra la grotesca paròdia d'aquesta obra mestra.

OTTO MAYER

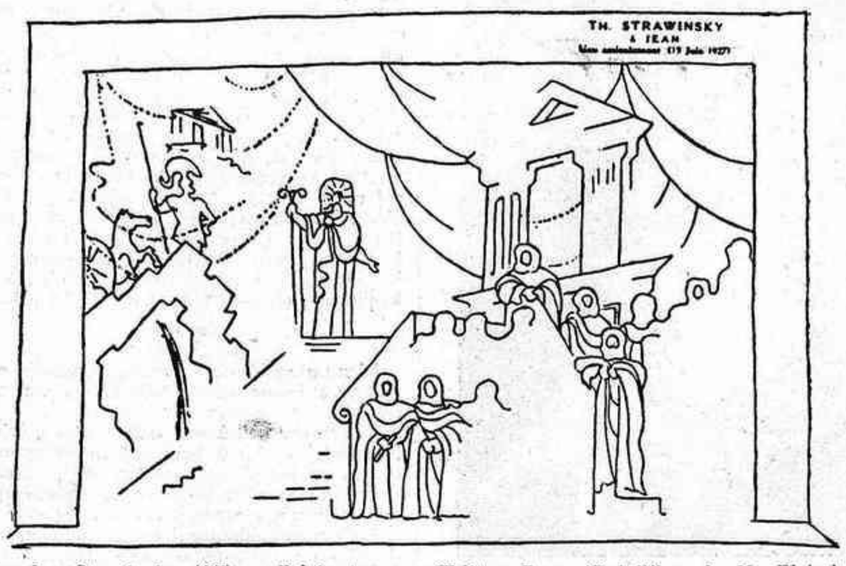

Theodor Stravinsky (fill). — Esbós per a «Œdipus Rex» (Del llibre de H. Fleischer sobre Stravinsky, 1931)

NOTES DE RADIO

El relleu musical

Sabeu què és el relleu musical? Es tracta d'una curiosa innovació d'origen nordamericà i que consisteix a emprar, sobretot en radiofonia, dos altaveus, l'un per als sons greus i l'altre per als aguts.

Quan escoltem una orquestra de debò, sentim els violoncels, per exemple, a l'esquerra, i la flauta a la dreta. Un altaveu, al contrari, aboca tots els sons per un mateix indret, i d'això en resulta una certa platitud. En canvi, l'audició amb dos altaveus acoblats proporciona un «modelat acústic» molt més acostat a la sensació real d'una orquestra.

Sembla que en el cinema parlant s'obtenen resultats remarcables amb la combinació de tres altaveus de calibres diferents emplaçats d'una certa manera. Els tècnics americans esperen molt d'aquesta innovació per a donar a l'espectador la impressió absoluta de trobar-se enmig de les escenes que veu.

V Congrés jurídic internacional de Radioelectricitat

El V Congrés jurídic internacional de la Radioelectricitat, organitzat pel Comitè internacional de la T. S. F., sota l'alt patronat del govern polonès, tindrà lloc a Varsòvia del 10 al 15 d'abril de l'any vinent.

Els temes a tractar en aquest Congrés seran els següents:

1. Terminologia.
2. Examen de la convenció de Madrid.
3. Estudi comparat dels diversos sistemes d'explotació de la radiodifusió.
4. Drets d'autor: *a*) percepció i repartiment dels drets; *b*) proposta de modificació de l'article 11 bis de la convenció de Berna.
5. Protecció de les emissions.
6. Protecció contra els paràsits (projecte de reglamentació i de llei tipus).
7. Indicatius de les estacions.
8. Preparació d'un projecte de conveni internacional sobre la radiodifusió (establiment d'un qüestionari).

Per informacions, adreçar-se al Comitè internacional de la T. S. F., 39, Général-Foy, París, o a la Comissió organitzadora del Congrés, 5, Kredytowa, Varsòvia.

La dona del catedràtic. — Què et passa? Ja fa vuit dies que no m'has fet cap petó.
El catedràtic. — Doncs a qui he estat petonejant tota aquesta setmana?

(*Everybody's...*

—No te'n dónes vergonya, tan petit, d'anar amb un cigarret a la boca?
—On vol que me'l posi, doncs?

(*Marc Aurelio*, Roma)

—Quina indemnització et van dar els amos de l'auto?
—Deu mil pessetes.
—I què n'has fet?
—M'he comprat un auto.

(*The Passing Show*, Londres)

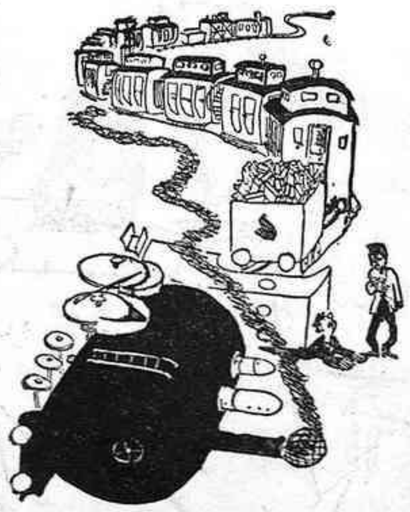

FERROCARRIL SECUNDARI

—Massa poc! Ja us ho deia sempre que no us aboquéssiu tan enfora!

(*Ric et Rac*, París)

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: **també:** Viatges individuals a **preu fet**, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de noces: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del **70 %** que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg.: "Carburos" — Mallorca, 232

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades

GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ

que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la **Neurastènia**, Impotencia (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigens, fadiga corporal, tremolors, dispèpsia nerviosa, palpitacions, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen esgotament nerviós.

Les **Gragees potencials del Dr. Soivré**, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financiers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., i disposant l'organisme per rependre'ls sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i América

NOTA.—*Dirigint-se i trametent 0'25 pts. en segells de correu per al franqueig a Oficines* **Laboratorio Sòkatarg, carrer del Ter, 16, Barcelona**, *rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenrotllament i tractament d'aquestes malalties*

La Publicitat

Publica la informació més completa, tant internacional com peninsular i local

Comentaris i col·laboració de les millors signatures
Gràfics d'actualitat

Llegiu-la avui i cada dia

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006